

foto dd

Meja še vedno deli

Nova odredba deželnega predsednika Fedrige

Omejevalni ukrepi se rahljajo

Predsednik Dežele FJK Massimiliano Fedriga je v nedeljo, 3. maja 2020, izdal novo odredbo, ki je začela veljati v ponedeljek, 4. maja, ko se je za vso državo na podlagi vladnega dekreta začela druga faza. Fedrigov dokument dodatno sprošča ukrepe za zavezitev širjenja koronavirusa. Deželni dokument bo veljal do 18. maja in dopolnjeval državno vladno uredbo. Nova odredba deželnega predsednika Fedrige, ob siceršnjem spoštovanju varnostne razdalje, med drugim določa neobvezno nošenje zaščitnih mask v osamljenih krajih. Posameznik si jo bo moral namestiti na obraz le v primeru, da na poti sreča druge osebe. Odredba daje veliko večjo svobodo za individualne športne dejavnosti in za tiste športne panoge, pri katerih sta soudeleženi dve osebi. To pomeni, da bodo prebivalci Furlanije Julijske krajine lahko prosto kolesarili, igrali golf in tenis, jездili in se spuščali po reki s kanujem in se ukvarjali s športnim ribolovom. Te dejavnosti lahko postanejo skupinske, a le v primeru, da se jih udeležujejo člani iste družine. Glede športa še to: prepovedana ostaja raba slačilnic, treningi pa so dovoljeni ob

prisotnosti trenerja tudi v zaprtih prostorih. Do lokacije za športno dejavnost bo mogoče uporabiti avtomobil, pri vožnji ne bo obvezno nošenje maske. Z novo odredbo pade tudi omejitev, da sme posameznik izvajati športno dejavnost le v mejah svoje občine, ostaja pa prepoved prehajanja deželnih meja. Nova odredba omogoča odprtje mestnih parkov in knjižnic, a le za izposajo knjig. Sprostili so tudi dejavnosti, ki zadevajo urjenje živali. Po novem bo mogoče opravljati vzdrževalna dela v trgovinskih in drugih obratih terciarnega sektorja, v počitniških hišah znotraj dežele, prikolicah in karavanih. Režim v nakupovalnih središčih in drugih trgovinah bo isti kot doslej, z razliko, da bodo ob nedeljah obvezno zaprte le veleblagovnice in marketi. In še novosti za didaktični sektor: ob spoštovanju varnostnih meril so omogočene laboratorijske dejavnosti in zaključni izpiti profesionalnih izobraževalnih tečajev. Predsednik Fedriga je istega dne predlagal nekaj rešitev tudi za oskrbo otrok, če so starši zaposleni. Med možnostmi so starševski dopust, podpora za plačila varuške in korištenje poletnih središč z omejenim številom mest. Fedriga se je zavzel tudi za normalizacijo kopalne sezone ob spoštovanju varnostne razdalje. Še najbolj pa je izpostavil potrebo, da bi 11. maja dovolili obratovanje vseh komercialnih dejavnosti.

Notranji minister Aleš Hojs je obiskal Novo Gorico in goriško mejo Dve novi mejni nadzorni točki, majhen korak naprej

Omejitve pri prehajanju meje na Goriškem imajo v vsakodnevem življenju ljudi in zlasti v gospodarskih dejavnostih težke posledice. Ograje na mejnih prehodih so hud udarec za t. i. somestje, pojem, ki je v zadnjih letih in še predvsem v luči kandidature za Evropsko prestolnico kulture zadobil vedno bolj konkretne obrise. Tudi zato je bil obisk slovenskega notranjega ministra Aloša Hojsa v ponedeljek, 4. maja, v Novi Gorici pozitiven znak. Dve Gorici imata možnost narediti vsaj majhen korak naprej; kaj več bi bilo v tem trenutku nemogoče pričakovati, saj za to še ni pogojev, je bilo povedano.

potrebno soočiti s hudimi posledicami. Slaba prehodnost meje v času epidemije in navezanost severnoprimskega gospodarstva na Italijo, bosta namreč privedla naše ozemlje do hude gospodarske in socialne krize. Predsednik GZS OZ za severno Primorsko Julijan Fortunat je ministru poudaril, da so blagovne menjave po začetnih negotovostih stekle, več težav pa je pri srečevanju s poslovnimi partnerji, dokler veljajo omejitve pri vstopu in izstopu iz države. Močno zaskrbljujoča pa je situacija v storitvenih dejavnostih. Pri tem je Fortunat poudaril, da vsak dan šteje

ter da prosijo, da država omejitve prehajanja meje odpravi takoj, ko bodo za to vzpostavljeni pogoji. Predsednik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja (SDGZ) Robert Frandolič pa je ministru povedal, da so podjetja na eni in drugi strani vezana na recipročnost, zato bi bilo dolgoročno omejevanje prehodov meje zanje pogubno. Po srečanju na občini se je minister za trenutek ustavil na mejnem prehodu Erjavčeva/Škabrijelova in nekaj pred 17. uro dospel na skupni goriški trg (Trg Evrope - Transalpina), kjer so ga na italijanski strani - na drugi strani ograje - pričakali goriški župan Rodolfo Ziberna, prefekt Massimo Marchesiello in poslanec Guido Germano Pettarin, ki so visokega gosta tudi nagovorili.

Ministra je povabil novogoriški župan dr. Klemen Miklavič, ki je še istega dne zjutraj v tiskovnem sporočilu med drugim prosil za solidarnost celotne Slovenije, saj bo po njegovem mnenju - kot posledica epidemije covid-19 in omejitev na meji z Italijo - "Goriško zajela gospodarska ujma neslutnih razsežnosti". Potrebni bosta posebna davčna obravnava in razvojna pomoč, da bi regija lahko premostila posledice posebnega mejnega režima in gospodarske krize v Italiji. Novogoriški župan je ministru na srečanju z župani in gospodarstveniki na občini v Novi Gorici povedal, da je konservativen pristop pri "odpiranju" meje z Italijo iz zdravstvenih razlogov razumljiv, a da se bo

Pogovor

Msgr. Renato Podbersič o doživljanju vere ter duhovnih razsežnostih in potrebah v času pandemije

3

Reportaža

Škedenjska železarna je zaprla vrata, skrb za delavce in prihodnost gospodarstva v Trstu ostaja

10

POGOVOR Msgr. Renato Podbersič

Duhovni svet je stvarnost, ni neka utopija

Msgr. Renato Podbersič v pastoralni enoti Soča-Vipava skrbi za tri župnije v sovodnjski občini: Sovodnje, Gabrje-Vrh Sv. Mihaela in Rupa-Peč. Z njim smo se pogovorili o doživljanju vere, duhovnih razsežnostih in potrebah v času pandemije, pa tudi o marsičem drugem. Zahvaljujemo se mu, da si je vzel čas za naše bralce.

Kako doživljate ta čas?

Ta čas pandemije ima, kot vsaka medalja, dve plati. Ena je čisto osebna: doživljam ga kot bogat čas, ker zaradi karantene in ukrepov v zvezi s koronavirusom imam kot duhovnik veliko več časa za duhovna srečanja. Vsak dan mašujem in zelo lepo je, da so z me-

nejoj duhovno navzoči pri maši - okrog oltarja - vsi ljudje: bolniki, umirajoči zaradi virusa, umrli tisti dan, ljudje iz naših župnij, tisti, ki so se posebej pripravili v molitve, ljudje od blizu in daleč. Posebno doživeta je zame vsaka sveta maša, ki jo - smem reči - osebno doživljam veliko globlje kot prej. Doživljal sem lepe nedelje in praznike, kot npr. Veliko noč in praznik sv. Marka v Rupi, ko so bili ljudje z menoj posebno duhovno povezani. Komu se bo zdelo čudno, a te praznike in nedelje doživljam v petju, saj pri sv. maši prepevam. Duša se veseli in doživlja vstajenje.

Na drugi strani je velika stiska, ker je vsak dan v Italiji in po svetu toliko okuženih, prizadetih, mrtvih; tudi sam si omejen, ne moreš ven. Omejitev izpred nekaj tednov, ko nismo mogli niti na sprehod, je bila kar huda. Prej sem vsak dan hodil tudi po dve uri po naših poljih, po bližnjem Krasu, seveda v samotni, ne da bi se srečeval z ljudmi. In to mi je veliko pomenilo. Zdaj sem moral te dejavnosti, zlasti športne, prenesti v domače župnišče, kjer se rekreiram. Imam tudi več časa za srečanje z molitvijo, tudi molitev brevirja veliko lepše doživljam; čas je za razmišljanje in prebiranje Sv. pisma, časopisov, revij, strokovnih knjig, pa tudi leposlovja in poezije, za spremljanje dogodkov po internetu, za pisanje prispevkov v revije, za pripravo radijskih oddaj in za pisanje knjig. Skratka, veliko je lepih in bogatih trenutkov. Zavedam pa se, da smo ločeni drug od drugega, da občestvo vernikov v župnijah ne more zaživeti tako, kot bi si želeli. To sta dva svetova. Vendar me to ne vznemirja: pandemijo koronavirusa skušam sprejemati kot neizbežno dejstvo, saj je nihče ni pričakoval, in se vsak dan sprašujem, kaj Gospod meni in nam vsem govori ter sporoča preko nje. Nekaj pomembnega nam hoče sporočiti za osebno življenje, za naš odnos do Boga, bližnjega, narave in sveta.

Smo v velikonočnem času. Kako ste doživljali letošnji post, ki je bil poseben čas odrekanja, sveto tridnevje in sam praznik vstajanja?

Postni čas je bil izredno bogato duhovno doživetje, kajti prav v

povezavi z Jezusovim trpljenjem in smrtjo na križu ter z vstajenjem smo vsi skupaj lahko globlje podoživljali skrivnost trpljenja, prenesenega prav v vsakdanje konkretno življenje - preko omejitev, preko ljudi, ki trpijo in umirajo. Sam sem ga veliko bolj doživljal poenoten s Kristusom. Včasih podzavestno delimo postni čas na dve polovici: ena polovica je Kristusovo doživljanje trpljenja in smrti na križu, druga pa naše osebno doživljanje, skoraj ločeno od Kristusovega. Če pa smo s Kristusom povezani, če z njim skupaj trpimo in delimo trpljenje, potem smo lahko mirni, ker bo to rodilo sadove. In sadovi se vidijo v vstajenju. Letošnja Velika noč je bila svojevrstna, zlasti sveto tridnevje (veliki četrtek, petek in sobota), ki smo ga duhovniki, po navodilu nadškofa Karla, obhajali po dva skupaj. Z upoštevanjem vseh preventivnih ukrepov, razdalje ipd., sva z g. Karlom Bolčino podoživljala obrede res globoko, zlasti ker sva imela več časa, da sva jih lahko obhajala v celoti: v župnijah jih običajno iz pastoralnih razlogov, da ni bogoslužje predolgo, nekoliko skrajšamo, zlasti na velikonočno vigilijo. Na veliko soboto sva tako imela osem beril, običajno jih imamo štiri. Vzela sva si čas in res globoko podoživljala skrivnost velikonočne vigilije. Na samo Veliko noč smo duhovniki maševali vsak zase in seveda brez ljudi: to je bila bolj boleča točka, po drugi strani pa je zmaga Velike noči, Kristusa nad smrtjo, za vse nas veliko upanje in svetel kažipot v prihodnost.

Kako poteka življenje v vaših župnijah in skupnostih na Sovodnjskem? Kaj slišite svoje vernike? Kaj oni pravijo o vsem tem?

Z verniki smo vsekakor povezani; ne tako, kot bi si želeli, ker osebnih stikov ni. Pač pa se slišimo preko sodobnih sredstev, Facebooka, telefona, župnijskih oznajnil ipd., kjer ljudje dobivajo navodila za versko življenje v času krize pandemije. Posredujemo jim predloge zlasti za družinsko molitev v obliki družinskega bogoslužja, ki ima v tem času morda veliko večjo vrednost kakor sicer v normalno zdravih časih.

Ljudi spodbujamo, da s doma - kot družina - tisto sveto občestvo, kjer se moli in kjer skušamo doživljati Boga na drugačen način, kot bi ga sicer doživljali, kadar so normalne razmere. Z nekaterimi verniki se slišimo tudi drugače, sami se oglašajo ali jih mi pokličemo po telefonu. V tem primeru je zaznati različno doživljanje vernikov. Nekateri starejši doživljajo ta čas v strahu, ker veliko gledajo televizijo in spremljajo druge medije, kjer je preveč govora o nevarnostih epidemije in umirajočih; to med ljudmi vnaša strah in zaskrbljenost, da ne rečem paniko. Mislim, da ni dobro to medijsko tako poudarjati. Po drugi strani so ravno telefonski pogovori priložnost, da prinašamo med ljudi mir, da ustvarjamo zaupanje, da čisto pre-

prosto rečemo: kriza je in - kot vse druge v zgodovini človeštva in v naši osebni zgodovini - bo prejel ali slej le minila. Zato je treba veliko zaupanja v Boga, v Božjo pomoč. Ljudi tudi spodbujamo k molitvi za ozdravljenje, za rešitev pred pandemijo. V naših župnijah smo uvedli zvonjenje ob 21. uri, ki opozorimo vse verne in druge, ki želijo prisluhniti, naj v tistem času zaprejo televizijo in v družini zmolijo očenaš za prenehanje pandemije. Na koncu dodamo še vzkliz "Božja Mati Marija, prosi za nas; sveti Rok (zavetnik zoper kužne bolezni), prosi za nas". To med nami ustvarja leno, ker bo to rodilo sadove. In sadovi se vidijo v vstajenju. Le-tošnja Velika noč je bila svojevrstna, zlasti sveto tridnevje (veliki četrtek, petek in sobota), ki smo ga duhovniki, po navodilu nadškofa Karla, obhajali po dva skupaj. Z upoštevanjem vseh preventivnih ukrepov, razdalje ipd., sva z g. Karlom Bolčino podoživljala obrede res globoko, zlasti ker sva imela več časa, da sva jih lahko obhajala v celoti: v župnijah jih običajno iz pastoralnih razlogov, da ni bogoslužje predolgo, nekoliko skrajšamo, zlasti na velikonočno vigilijo. Na veliko soboto sva tako imela osem beril, običajno jih imamo štiri. Vzela sva si čas in res globoko podoživljala skrivnost velikonočne vigilije. Na samo Veliko noč smo duhovniki maševali vsak zase in seveda brez ljudi: to je bila bolj boleča točka, po drugi strani pa je zmaga Velike noči, Kristusa nad smrtjo, za vse nas veliko upanje in svetel kažipot v prihodnost.

Zlasti zadnje dni se veliko več govori o tem, ali naj bi ljudem spet odprli cerkve, ali naj bi spet javno obhajali maše in druge obrede. Kaj vi mislite o tem?

Najprej je potrebno razčistiti neko uvodno vprašanje: ali gledamo na pandemijo koronavirusa celovito ali pa zgolj telesno, z vidika bolezni, ki se pojavlja. Mislim, da je bil že od vsega začetka premalo poudarjen celovit pogled. Človek ni samo telo, je tudi duhovno bitje. Zato se mi zdi, da ni bilo dovolj dorečeno vprašanje, kaj bomo nudili verniku za njegovo duhovno življenje; ne smemo govoriti samo v množini, vernikom skupaj kot občestvu, ampak tudi kot posamezniku. Zdi se mi, da smo šli v neka pretiravanja, ki bi se jih dalo z določenimi uredbami tudi pametno zastaviti. Na primer: če ves čas govorimo, da je dovoljeno iti v trgovino, seveda ob upoštevanju pokrivanja obraza z masko, varnostne razdalje, razkuževanja rok itd., bi lahko isto uvedli tudi v cerkvah. Te niso tako obljudene kakor trgovine in uradi. Lahko bi omejili število vernikov in pri vsaki maši bi lahko bilo okrog deset oseb mirno navzočih, brez nevarnosti, da koga okužijo. Zdi se mi, da smo v tej smeri premalo ukrenili.

/str. 4
DD

POGOVOR Sara Terpin, upraviteljica portala Slovely.eu

"Ljudje prav hlepijo po lepoti in si želijo videti lepe kraje"

Sara Terpin je Števerjanka, ki rada potuje. Po poklicu je prevajalka in tolmačka, poučuje slovenščino in pred sedmimi leti je ustvarila portal Slovely. eu, kateremu so se kmalu pridružili še FB stran, Instagram in Twitter profil ter YouTube kanal. Zelo prijazno je pristala na pogovor z nami.

Kaj je Slovely. eu?

Slovely. eu je prvi portal v italijanščini, ki je celotno posvečen najrazličnejšim temam v zvezi s Slovenijo. Predstavljamo naravne in kulturne znamenitosti iz vseh slovenskih regij, s posebnim poudarkom na krajih, ki so izven klasičnih turističnih destinacij. Želimo namreč, da ljudje spoznajo male bisere, ki se skrivajo okoli po Sloveniji in ki jih včasih tudi Slovenci sami še premalo poznajo. Poleg tega imamo rubriko o slovenskih termah (ki je zelo priljubljena med italijansko publiko) in kulinariki. Prav te dni smo začeli z novo serijo člankov v sodelovanju z najboljšimi slovenskimi kuharskimi mojstri, ki nam zaupajo svoje recepte in kuharske trike. Zelo radi poročamo o slovenskih šegah in navadah ob raznih praznikih: koledovanje, martinovanje, šentjanževno, velika noč, pust... O slovenskih tradicijah smo tudi posneli več video reportaž, ki si jih lahko ogledate na našem YouTube kanalu. V rubriki o kulturi spregovorimo o slovenski literaturi, predstavljamo najpomembnejše avtorje, pa tudi o umetnosti, arhitekturi in glasbi. S tem v zvezi je tudi rubrika "Imparalo sloveno in musica", v kateri predstavljamo slovenske kantavtorje in njihove pesmi. Poleg besedila v izvorniku objavimo prevod v italijanščino in glosar, tako skušamo italijansko govoreče približati na igriv način slovenskemu jeziku. Prav v povezavi s to rubriko je nastal glasbeni projekt "Ostani doma - zapoj s Slovely. eu", o katerem ste verjetno že slišali v raznih medijih. V sodelovanju s kantavtorjem Rudijem Bučarjem smo povabili ljudi od vsepovsod, da so zapeli Bučarjevo pesem "Tisti ljudje" in nam poslali posnetek. Prejeli smo prispevke od več kot 40 oseb iz 10 držav sveta. Rezultat si lahko ogledate na naši spletni strani in na našem YouTube kanalu.

Kdaj je nastal ta portal? Kakaj in s kakšnim namenom?

Portal je nastal pred sedmimi leti, v bistvu s precej drugačnim namenom od tistega, ki ga je kasneje dobil. Takrat sem po spletu iskala vsebine o Sloveniji v italijanščini, da bi malo popestrila svoje tečajje slovenskega jezika (že dolgo let vodim namreč tečajje slo-

venščine za odrasle). Ker nisem našla ničesar, kar bi me zadovoljilo, sem začela kar sama pisati krajše članke, npr. o slovenski literaturi, običajih, manj znanih krajih... Glede na zanimanje, ki so ga ti članki vzbudili pri mojih tečajnikih, sem pomislila, da bi jih lahko objavila na spletu, tako da bi bili dostopni širši publiki. Tako je nastal portal www.slovely.eu, ki je rasel iz leta v leto po obliki in vsebini. Portalu so se nato pridružili še FB stran, Instagram in Twitter profil ter YouTube kanal.

Koliko je upravitelj, koliko zunanjih sodelavcev pa imate?

Jaz sem urednica portala, pomaga pa mi Carlo Ghio iz Genova, ki je totalno zaljubljen v Slovenijo: naučil se je slovenščine in je pravi izvedenec za turistične znamenitosti v Sloveniji. Poleg tega je on tudi naš tehnični izvedenec, fotograf, snemalec in montažer. Zunanjih sodelavcev nimamo. Želela pa bi poudariti, da celoten projekt Slovely. eu sloni izključno na prostovoljnem delu. Vse objave so brezplačne in ne prejemamo nobene oblike financiranja.

Kako izbirate vsebine za objavo v času koronavirusa?

To je bilo vprašanje, o katerem smo na začetku kar veliko razmišljali. Kaj objavljati v ta-kem obdobju? Ali ima objavljavanje sploh še smisel? Odgovor so dali naši bralci, ki so nas začeli spraševati o stanju v Sloveniji in možnosti prečkanja meje. Na naši FB strani smo tako začeli objavljati aktualne informacije o normah iz odlokov slovenske vlade, stanju na meji in podobno. Poleg tega pa smo nadaljevali z našimi običajnimi objavami o lepo-tah Slovenije, saj smo opazili, da ljudje prav hlepijo po lepoti in, čeprav trenutno ne morejo potovati, si vseeno želijo videti lepe kraje, sanjati o njih in tudi načrtovati prihodnje izlete. Na vsak način skušamo objavljati čim bolj pestro izbiro prispevkov, ki naj spodbujajo bralce k razmišljanju, del-

jenju mnenj in aktivnemu sodelovanju pri soustvarjanju vsebin. **Katero vlogo imaš ti?** Kot sem že rekla, sem urednica portala, večino člankov napišem jaz, medtem ko se Carlo posveča bolj tehničnim vidikom (čeprav tudi on včasih prispeva kak članek). Urejam tudi FB stran, za katero izbiram vsebine in jih redno objavljam. Carlo je zadolžen za Instagram profil in YouTube kanal.

V zadnjih letih se je zelo povečalo število sodelovanj s turističnimi ponudniki in lokalnimi zavodi za turizem po vsej Sloveniji, tako da sem se znašla tudi v vlogi PR in upravljam stike z različnimi slovenskimi turističnimi ak-

terji. **Bi se lahko predstavila našim bralcem?**

Že od malih nog me spremljata dve strasti: strast do potovanja in do tujih jezikov. Zato sem se po maturi na slovenskem klasičnem liceju odločila za študij tujih jezikov na Uni-verzi v Trstu. Po diplommi sem se preselila v München, kjer sem doktorirala iz germanisti-stike in primerjalne književnosti. Več let sem poučevala prevajanje (slovenščina in nemščina) na Univerzi v Vidmu, zadnja leta pa se posvečam poučevanju tujih jezikov na tečajih za odrasle (slovenščina, nemščina in angleščina). Sicer pa delam kot preva-jalka in tolmačka. Ta posel me je popeljal v številne države sveta, poleg tega pa sem veliko prepotovala tudi izven delovnih obveznosti. Do danes sem obiskala 55 držav v vseh celinah sveta.

Kakšne načrte imate za prihodnost Slovely. eu?

Trenutno je težko govoriti o načrtih. Za letošnjo pomladansko in poletno sezono smo jih imeli ogromno. Stkali smo namreč veliko novih stikov s turističnimi društvi in posameznimi ponudniki v Sloveniji, na programu smo imeli številne obiske in snemanja na tere-nu. Za zdaj moramo vse to žal spraviti v predal in čakati na boljše čase, a to ne pomeni, da bomo stali križem rok.

S projektom Slovely. eu želimo vsekakor nadaljevati in še naprej ozaveščati italijansko publiko o vsem lepem, kar nudita Slovenija in slovenska kultura. Morda še več kot prej: v zadnjih mesecih se je namreč stik z bralci in sledilci izredno povečal, prejemamo veli-ko več odzivov in tudi vprašanj, ki kažejo na to, da je zanimanje za Slovenijo še vedno živo. Zato verjamemo, da ko bodo vse prepreke mimo, bodo naši bralci (in mi z njimi) s še večjo vnemo in navdušenjem potovali po Sloveniji in odkrivali njene lepote.

Kat

S 3. STRANI Pogovor: msgr. Renato Podbersič

Duhovni svet je stvarnost, ...

Zanimivo je to, kar je naredila Cerkev na Slovenskem, ki je 4. maja spet odprla cerkve vernikom za svete maše in druga bogoslužja, seveda pod določenimi pogoji in upoštevanjem zdravstvenih predpisov v času epidemije. Tudi mi bi lahko uvedli nekaj podobnega, z maskami, upoštevanjem varnostne razdalje in razkuževanjem rok. A v italijanski Cerkvi takih navodil za zdaj še nimamo. Tako maša kot spoved in drugi zakramenti so duhovne potrebe vernikov. To bi se dalo konkretno urediti v splošno dobro, saj človek ni samo telo, temveč tudi duh, ki je pogoj za zdravo življenje in premagovanje take epidemije, kakor jo doživljamo. Duhovni svet je stvarnost, ni neka utopija.

Ker je človek telo, duh in tudi duša, ste morda opazili, da ljudje iščejo bližino, podporo, pomoč, pogovor?

Prestrašenosti je kar precej, zlasti pri starejših. Ti so še najbolj ogroženi tudi zaradi medijskega poročanja. V vsakdanjem življenju veliko slišijo tudi od sosedov in znancev, zato se novice večkrat napihujejo. Tega je kar veliko. Kdor želi, lahko pri duhovniku najde veliko možnosti, da se pomiri. Ne dramtiziramo tega položaja, ki je pač eden izmed položajev, ki so se v zgodovini velikokrat ponavljali: pomislimo na velike pandemije kužnih bolezni, ki so prišle celo v litanije vseh svetnikov ("kuge, lakote in vojske reši nas, o Gospod!"). Okrog leta 1850 je bila kolera, po prvi svetovni vojni španska gripa itd. Vse te

bolezni so zahtevale veliko več žrtve kot doslej pandemija koronavirusa. Ljudje so vedno bili prestrašeni in so iskali rešitve, večkrat zaradi nevednosti in takratnega stanja medicine tudi v napačno smer. Danes vidimo, da se da s primernim pogovorom ljudi pomiriti, jih osredotočiti na bistvena vprašanja, to je, da se držimo preventivnih usmeritev, ki nam jih daje zdravstvo. Če to upoštevamo, se nimamo česa bati. Sicer pa naših življenj nimamo sami v rokah; upravlja jih Nekdo drug, ki je nad nami. Če se držimo navodil, je manj možnosti, da nas bo virus odnesel; sicer pa nas bo utrdil in okreplil, da bomo bolj pozorni na duhovna sporočila, ki nam jih pandemija pošilja. Zdi se mi, da je vedno več takih, ki tudi po medijih opozarjajo na naš odnos do narave, življenja, dela, ki je eno samo hlastanje; odnos do družine, za katero v preteklosti nismo imeli časa itd. Otroci podoživljajo pandemijo na njim lasten način, čutijo se omejene v stikih s sovrstniki in v gibanju na prostem. Radi bi se vrnili v šolo, med sošolce, kjer je bilo življenje bolj veselo in sproščeno. Tega sedaj ni.

Ljudje potrebujejo tudi zakramente, tudi to jim manjka. Mislite, da se bo kaj spremenilo, ko bo preventivnih ukrepov konec?

Pogosto si postavljam vprašanje, kaj bo pandemija prinesla pozitivnega v naše verske skupnosti. Dve različici sta možni: ena je, da se bodo ljudje navadili na to, da spremljajo mašo po televiziji in drugih medijih, "saj se da živeti

versko življenje tudi na tak način". To pa ni življenjska vera, temveč virtualna. Je samočasna rešitev v stiski, ki ti nekaj da. To je kot sodobna živila, ki velikokrat niso biološko pridelana in zato hranilno nimajo polne vrednosti. Sprašujem se, ali se ne bodo ljudje zaradi tega tudi oddaljili od vere. Po drugi strani pričakujem, da bo tisto jedro ljudi, ki so globlje usmerjeni v duhovno življenje in razmišljajo, znalo vero res ceniti. V pogovorih po telefonu ali čez cepto, če koga srečam na poti v cerkev, mi nekateri pravijo: "Zdaj šele vidimo, kaj nam manjka in kako si želimo svete maše." Upam, da bo ta pandemija notranje obogatenila, predvsem tiste, ki so za to odprti in želijo, da bi Boga v življenju bolj otipljivo doživljali. Ko nas je nekdanja mama otroke kaj okregala, smo občutili, kaj nam je hotela povedati in kako nam je blizu, ker nas je tudi na tak način opozorila na bistvene stvari. Tako je tudi s pandemijo v sedanjem času. Upam in pričakujem, da nas bo nekako postavila na stvarna tla, saj nismo vsemočni, ne obvladamo vsega, naša človeške sposobnosti so omejene. Koliko časa bo še potrebno, da bomo prišli do zdravila proti virusu! Omejitev se bodo verjetno vlekle še več mesecev. Po drugi strani nas ta izkušnja dviga do duhovnih stvari, da smo bolj pozorni na celotno življenje, ne samo na telesni, preživetveni del; da vidimo za vsem tem neko duhovno sporočilo.

V zadnjih mesecih, ko spremljamo mašo prek ekranov, pogosteje slišimo govoriti o du-

hovnem obhajilu. Kako vi gledate na to?

To je sestavni del duhovnega življenja kristjana: kadar ne moreš priti osebno v stik z živim Bogom, ki je na poseben način navzoč v kruhu, ki mu pravimo posvečeni kruh oz. sveto obhajilo, pride do izraza duhovno obhajilo, t. j. da se osebno povežem z Bogom. Če preprosto izrazim željo: "Gospod, bodi z menoj, bodi v mojih dejanjih današnjega dneva, pomagaj mi, stoj mi ob strani v tej stiski", sprašujem se, ali se ne bodo ljudje zaradi tega tudi oddaljili od vere. Ne pozabimo na zgodovinske izkušnje številnih kristjanov: pred očmi imam japonske in kitajske kristjane, med njimi številne mučence, ki so versko preživeli več sto let v preganjanjih, brez zakramenta svete maše in pravega obhajila, so se pa povezovali z Bogom prav po duhovnem obhajilu. Bog ni omejen zgolj na zakrament prave evharistije; ima tudi druga pota, t. j. pot duhovnega obhajila, duhovne bližine, ko se lahko vsak trenutek z Njim pogovorim, povežem, kar mi daje moč in upanje v stiskah in preizkušnjah. To doživljam v teh dneh tudi sam, čeprav sem kot duhovnik privilegiran, ker lahko vsak dan

mašujem. Med dnevom mi velikokrat pride misel: "Gospod, saj si ti z menoj, ti si z vsemi mojimi verniki." Na tak način smo resena Božja družina. To je nekaj, kar nas povezuje z Bogom in med seboj.

Med drugim ste predsednik založbe Goriška Mohorjeva družba. Imate morda sestanek na daljavo, snujete naslednje knjižne izdaje, letno zbirko?

Osebnih srečanj člani odbora v času pandemije doslej nismo imeli, ker je zadeva preveč zapletena. Se pa redno slišimo po telefonu in spremljamo pripravo posameznih knjig, trenutno treh, ki so v zaključni fazi. Iz časa neposredno pred epidemijo koronavirusa imamo pri GMD načrtovane knjižne izdaje za leto 2020. Pripravljamo Koledar za leto 2020, zato smo v navezi z dosedanjimi sodelavci, iščemo pa tudi še nove. Mislim, da s tem ne bo težav. Upamo, da se bosta restriktivna praksa srečevanja in delo v tiskarnah sprostila in bomo lahko vse to tudi izpeljali. Veliko se da narediti po elektronski pošti in drugih medijih. Prav tako načrtujemo tudi ostale knjižne izdaje, ki so kakor vsako leto odvisne od števila fi-

nančnih sredstev, ki jih bomo imeli na razpolago. Upam, da letos še ne bomo občutili velike krize in bomo lahko izdali, če ne osem ali devet knjig, kakor doslej, morda kakšno knjigo manj. Vendar mislim, da se program bistveno ne bo zožil in da ga bomo dobro izpeljali v korist vseh naših bralcev in bralk. S tem bomo dali svoj prispevek narodni in duhovni kulturi ne samo na Goriškem, temveč tudi čez mejo, na Primorskem in v ostali Sloveniji.

Morda še misel za konec pogovora?

Verniki naj se pogumneje oglašajo domačemu župniku. Brez strahu naj izkoristijo potrebo po duhovnem pogovoru. Telefon je krasno sredstvo ne samo za pogovor o tem, s kom smo govorili, kaj smo delali, kje in kdaj smo bili na pikniku, kam bomo šli na počitnice, ampak tudi za duhovne stvari. Možno se je veliko pogovoriti o marsičem. Nekaj tega že doživljamo, vendar bi ljudje lahko veliko bolj segali po tem sredstvu, ki je enostavno. V življenje vsakogar, ki to pričakuje in si želi, tako lahko prinesemo veliko upanja in tolažbe v teh časih vsestranske krize.

Msgr. dr. Mitja Leskovar imenovan za nadškofa in apostolskega nuncija v Iraku

Sveti oče Frančišek je 1. maja 2020 imenoval duhovnika ljubljanske nadškofije msgr. dr. Mitjo Leskovarja za naslovnega nadškofa Beneventa in apostolskega nuncija v Iraku. Dr. Mitja Leskovar se je rodil 3. januarja 1970 v Kranju. Odraščal je na Kokrici pri Kranju. Leta 1989 je vstopil v ljubljansko bogoslovje. Po petih letih študija je diplomiral iz teologije in bil posvečen v diakona. 29. junija 1995 je v Ljubljani prejel duhovniško posvečenje in bil imenovan za kaplana župnije Domžale. Po dveh letih je bil poslan na nadaljnji študij v Rim, kjer je leta 1999 pridobil magisterij, dve leti kasneje pa še doktorat iz cerkvenega prava na papeški univerzi Gregorijani. Obenem je opravil izobraževanje za vatikansko diplomatsko službo, ki jo je nastopil leta

2001 na Apostolski nunciaturi v Bangladešu. Leta 2003 je bil prestavljen na Državno tajništvo Svetega sedeža v Vatikanu, kjer je deloval naslednjih enajst let. V istem obdobju je bil tudi pomočnik duhovnega asistenta Bratovščine svetih apostolov Petra in Pavla v Vatikanu ter redni spovednik na eni izmed rimskih župnij. Leta 2015 je bil imenovan za svetovalca nunciature v Nemčiji, leta 2018 pa je prevzel isto vlogo na nunciaturi v Indiji in Nepal. V petek, 1. maja 2020, ga je papež Frančišek imenoval za naslovnega nadškofa Beneventa in apostolskega nuncija v Iraku. Poleg materne jezika dr. Leskovar govori italijansko, angleško, nemško, hrvaško, francosko in špansko. Zaradi trenutnih negotovih razmer v zvezi s pandemijo še ni znano, kdaj bo prejel škofovsko posvečenje in kdaj bo nastopil svojo novo službo.

Misel na 4. velikonočno nedeljo

Očetova hiša

V zadnjih časih, mesecih in letih, smo večkrat slišali o tem, naj bi bila naš skupni dom zemlja, kar pa ni v skladu s tem, kar poslušamo v Svetem pismu, še posebej s tem, kar poslušamo v evangeliju, kakor je z eno besedo označena celotna Nova zaveza. To nedeljo nam o našem pravem domu, nebesih, za katera je tudi bl. Slomšek dejal, da smo tam doma, spregovorita tako sam Gospod Jezus kakor še prej apostol Peter; vemo, da je ta dom v videnju pred smrtjo videl tudi prvi mučenec, sveti diakon Štefan, ki je bil eden od sedmerih izbranih in posvečenih, lepo nam pa o nebeskem domu spregovori tudi apostol Pavel. Ravno nanj se lahko naslonimo, in sicer na to, kar nam govori v 2. Pismu Korinčanom (5,1-10), da ovržemo to zadevo o zemlji kot našem skupnem domu, saj je prav tako kot naše telo tudi ona "zemeljska hiša, ki je le šotor". Sveti Pavel je vedel, o čem govori, saj je sam izdeloval šotore, tudi nam pa je zelo hitro jasno, kaj lahko naredi, recimo, s šotorom burja, za katero niti ni treba, da bi bila posebej močna, da ji uspe v tem delu. Vse to nam je povedano, da bi se ne naslanjali na krhke in neobstoječe reči, se ne zanašali nanje, si jih ne postavljali za končni cilj, ampak bi le-tega postavili drugam, v tisto hišo, ki je večna, to pa je Očetova hiša. Delček te Očetove hiše pa imamo že tu na zemlji, saj je Kristus na apostolskih temeljih postavil zgradbo Cerkev, o kateri lepo spregovori apostol Peter kot o

zgradbi, sezidani iz živih kamnov. Rekel sem, da je to mali delček Cerkev, saj je ta vidna Cerkev, pa še te ne vidimo povsem, bodisi zaradi tega, ker ta staja, če se poslužimo podobe 10. poglavja Janezovega evangelija, obsega ves svet, bodisi zato, ker skraj vedno gledamo vse preveč s človeškimi očmi tudi na ta zemeljski del ali delček Cerkev, pa vidimo samo razpoke na njeni fasadi, ker gledamo na človeške napake njenih živih kamnov. Te napake seveda iz posameznih napravimo za univerzalne, kar pa ni prav in ne gre nikdar popoševati, četudi je seveda na tiste objektivne napake in javne grehe ter zmote potrebno opozarjati, tudi zato, ker je to duhovno delo usmiljenja oz. bratske ljubezni. Treba pa se je zavedati, da nam je bivališče v nebeski zgradbi že pripravljeno, od nas pa je, ko smo tu na zemlji, odvisno, ali bomo kdaj prevzeli ključke tega bivališča. Učenci so še vedno v določeni meri gledali človeško, zato so se tudi plašili in vznemirjali, češ kaj bodo zdaj, ko pa Jezus gre k Očetu, tako namreč napoveduje svoj vnebohod, a jih spomni, da bo na skrivnost, a resnično in bistveno še vedno navzoč na zemlji. Po Svetem Duhu je namreč z nami vse dni do konca sveta, in sicer ne samo duhovno, temveč prav bistveno, ne samo resnično. Kristus je po Svetem Duhu namreč navzoč v svetih zakramentih, in sicer zato, ker je Bog, kar poudarja z besedami, da moramo verjeti vanj, kakor verujemo v Očeta. Vera, o kateri go-

vori, ni samo človeško zaupanje in zaupljivost, temveč je precej več kot to. Človeško zaupanje in zaupljivost se dotikata samo končnih in minljivih stvari, še tako pa ne bi zaupali vsem in vsemu, določena pazljivost v tej smeri je celo na mestu. Vera, o kateri govori Jezus, pa se odpira onkraj tega obzorja k večnemu, vendar pa spet ne sme biti samo človeška, saj je človeška vera kakor lončene posode, kot nas opominja sv. Pavel. Na to človeško vero mora vedno prihajati tudi Božja milost, tista posvečujoča, ki jo pa dobimo zgolj in samo po svetih zakramentih. Za začetek je potreben sveti krst, potem pa zakrament pokore, sveta spoved po domače, ki jo cerkveni očetje pravilno imenujejo drugi krst. Pri tem zakramentu pa ne govorimo duhovniku, temveč Kristusu samemu, kateremu je duhovnik, vsak veljavno posvečeni duhovnik, orodje, da pride do skesanega človeka, kakor je ta orodje tudi skesanemu človeku, da pride do Kristusa oz. Sv. Trojice, do Boga samega. Ponižnost in skesanost se kaže v naši sposobnosti globoke "samokritičnosti" svojega življenja glede na Božjo voljo, ki nam je razodeta v Svetem pismu in svetem izročilu, zadeva pa naše življenje v mislih, besedah in dejanjih. Da ne bo, potem ko bomo imeli spet prost dostop do zakramentov, v Sloveniji se je to pravkar zgodilo, vse po starem, ko bi hodili veselo k svetemu obhajilu, ne da bi za to pripravili tisto hišo, ki bi naj bila svetišče Sv. Duha, naše telo. Tudi le-to je torej v določeni meri tudi že Očetova hiša in ni vseeno, kako z njo ravnamo na vseh prej omenjenih ravneh.

Andrej Vončina

KAJ NAM HOČE Povedati KORONAVIRUS? (6)

PRIMOŽ KREČIČ

Življenje z velikonočno izkušnjo

Letos je bilo obhajanje Velike noči zelo žalostno, podobno kot na prvo Veliko noč. Takrat je vladala velika žalost med učenci, vendar niso bili prisotni iz strahu pred Judi. Za Jezusovim pogrebom je šlo le nekaj ljudi: Marija, Marija Magdalena, druga Marija, Janez ter vplivna Juda: Jožef iz Arimateje in Nikodem. Ni bilo prepovedano priti na pogreb, bilo je pa nevarno. Jezusa so pokopali, potem je nastala tišina, le veliki duhovniki in farizeji so pri Pilatu izprosil stražo pred grobom, da ne bi kdo Jezusa vzel iz groba in bi s tem prevaral ljudstvo. To tišino predstavlja tema na velikonočno vigilijo, sredi katere se je pojavila goreča velikonočna sveča, ki je predstavljala vstalega Kristusa. Tudi v največji temi je svetloba, ker je Jezus vstal od mrtvih. Luč njegove žrtve želi prodreti v najgloblje kotičke človeških src in jih osvetliti. Med odlomki iz Stare zaveze je bil opis o čudežnem prehodu Izraelcev čez Rdeče morje. Na poti rešitve se najdemo vedno znova, tudi v zdajšnjih okoliščinah nas čaka taka pot in ne bo samoumevna, bo napor, dar in čudež. Zato sta potrebna hvaležnost in zaupanje v Rešitelja. Velikonočna aleluja izraža veselje tistih, ki so doživeli odpustičanje, prehodili pot očiščenja in se na novo rodili. Vse telo mora zapeti in izraziti svoj pristanek na ljubezen, ki ga greje in osvobaja. Tokrat smo sami peli alelujo in slavili vstalega Kristusa, upam, da jo bomo drugo leto peli skupaj in navdušeno.

Velika noč je praznik življenja, ki je vzkliko iz daru in smrti. Zato se na vigilijo podeljujejo zakramenti katehumenom. Ob pogledu na mnoge kristjane je mogoče reči, da smo še vedno zelo ravnodušni in malo spreobrnjeni, zdi se, kot da ne potrebujemo Jezusove moči, da bi nas potegnili iz najrazličnejših spon.

Velika noč je tudi praznik Svetega Duha, ki je Jezusa obudil od mrtvih in ga je Jezus podaril učencem na prvi večer prikazovanj. Kako blago se sliši ta Jezusova

velikonočna objuba v času, ko imamo take probleme prav z dihanjem in zrakom? V toliko smrti, ko ljudje umirajo iz žeje po zraku, prihaja nežnost Božjega Duha in spravlja skupaj z duhom oživljeno telo. Sveto pismo pravi, da je Bog ustvaril človeka iz zemlje in mu dal oživljajočega duha. V zadnjih desetletjih smo pozabili na to povezavo in prezrili Svetega Duha, da nam je začelo zmanjkovati čisto preprostega dihanja. Zato ob teh praznikih še bolj prosimo za dar Svetega Duha veliko upanje za življenje, da bi prejeli dar dihanja z Božjo ljubeznijo in človeškostjo, ki se je osvobodila strahu.

Ta velikonočna pobuda Duha nas bo še posebej spodbujala in oživljala v času do binkošti. V njej bodo premagane mnoge negotovosti, Jezus bo pomiril nemire in pozdravil rane. Velikonočni čas bo letos potekal v luči osvobajanja od karanten in zaprtosti. Veselili se bomo življenja, čeprav bo visela nad nami odgovornost, da ne bi prenašali okužb na druge. Zavedali se bomo, da se ne more v družbi nič spremeniti, če se ne bomo naslonili na tok življenja in ljubezni, ki prihaja iz Kristusove Velike noči. Tudi ko bodo napake, težave, grehi, ko bomo razočarani, bosta vedno žarek poti naprej in moč, ki nas bo dvigala.

Povabljeni smo k temu, da vstanemo ali da pustimo, da nas drugi dvignejo. Samo da ne bi ostali na tleh z mislijo, da se ne da nič storiti in da so vsa prizadevanja brez pomena. Verovati moramo, da Jezus tudi stoji na obali, ko smo neuspešni pri lovu, in nam pravi, naj vržemo mrežo na drugo stran. Vedno znova zdravi naše notranje rane in prinaša odpustičanje. Tega se posebej spominjamo na belo nedeljo, ki je tudi praznik Božjega usmiljenja. Sicer pa moramo preiti iz liturgije k življenju in trdni veri v vsakdanjosti. Zavedati se moramo, da ni idealnih okoliščin, da so nasprotja, zlomi, bolezni, preizkušnje, toda v vsem tem moremo biti sol in kvas, ki prinaša drugačen okus, zdravje in življenje vsej družbi.

Dežela uresničenih načrtov.

➤ 8xmille.it

Lazio → Ladispoli

CENTER "SANTI MARIO, MARTA E FIGLI"
Podpira najrevnejše z menzo
in zdravniško oskrbo.

Veneto → Treviso

CASA RESPIRO Sprejema
osebe z duševnimi stiskami
in jih vključuje v delo na vrtu.

Sicilija → Agrigento

OBNOVA KATEDRALE Je vrnila
stolno cerkev, biser arhitekture
iz II. stoletja, njeni skupnosti.

Porazdelitev 8xmille 2019 (milijoni evrov)

BOGOSLUŽNE POTREBE LJUDI	436
KARITATIVNA DELA V ITALIJI IN DEŽELAH TRETJEGA SVETA	285
VZDRŽEVANJE DUHOVNIKOV	384

Nameni tudi letos 8 tisočink katoliški Cerkvi.

Pojdi na portal 8xmille.it in oglej si zemljevid,
odkril boš Italijo sklada **8xmille katoliški Cerkvi**.
To je pogumna, prozorna in solidarna dežela,
ki vsako leto raste tudi s pomočjo tvojega podpisa.

8x
mille
KATOLIŠKA CERKEV

CEI Italijanska škofovska konferenca

POGOVOR Erik Laurencic, diplomiran zdravstvenik

“Tudi v najhujših trenutkih se svojemu poklicu posvečam z vso dušo”

V teh hudih časih je še posebej zahtevno delo tistih, ki nudijo prvo pomoč bolnikom. Govorimo o zdravnikih, a tudi o prostovoljcih Rdečega križa, reševalcih in vseh zdravstvenih delavcih v reševalnih vozilih. Povečanje obsega dela, pa tudi tveganje za okužbo s koronavirusom označuje njihove dneve. Nedvomno se je njihovo življenje spremenilo tudi s človeškega oz. psihološkega vidika, in vendar vztrajajo, delajo, rešujejo življenja. Od prvih sumljivih primerov do pravih “vojnih scenarijev” v bolnišnicah severne Italije je njihovo delo postalo vsak dan vedno bolj rizično.

“Heroji so drugi, to nismo mi”, pravi Erik Laurencic, diplomiran zdravstvenik iz Doberdoba, ki je v službi v deželni centrali za zdravstveno pomoč, ki pa je bil kot prostovoljec tudi v Turinu, v prvi liniji t. i. “rdeče cone”.

Prosim, da se predstaviš našim bralcem.

Ime mi je Erik Laurencic in sem diplomiran zdravstvenik iz Doberdoba. Študije sem opravil v Trstu, kjer sem diplomiral na fakulteti za zdravstvene vede leta 2007, leto kasneje pa sem se zaposlil na oddelku za prvo pomoč v goriški bolnišnici, kjer sem delal do leta 2017. V istem obdobju sem bil tudi v službi 118 v Gorici, saj sem opravil vse potrebne tečaje za nudenje zdravstvene pomoči (soccorso sanitario). Leta 2010 in 2011 sem s kolegico sodeloval pri pomembnem projektu v čezmejnem zdravstvu, ki se je osredotočal predvsem na nudenje prve pomoči tujim državljanom v šempetrski in goriški bolnišnici. Delal sem v Sempetru in Novi Gorici, to je bila odlična priložnost, da sem dobro spoznal tudi slovenski zdravstveni sistem, žal pa med državama na tem področju ni prišlo do dokončnega sporazuma.

Kako to, da si se odločili za ta poklic?

Leta 2003 sem kot oporečnik delal na Rdečem križu v Trzinu, nato sem postal prostovoljec na oddelku za prvo pomoč v trziški bolnišnici. Takrat sem se odločil, da bom delal na reševalnih vozilih in sem posledično izbral fakulteto za zdravstvene vede na tržaški univerzi. Po diplomu sem bil izmenično v službi na vozilih in na oddelku, leta 2010 pa sem začel sodelovati tudi v centrali 118, ki je bila takrat še v Gorici. V tistih letih je imela še vsaka pokrajina v deželi FJK svojo centralo, leta 2017 pa je nastala nova, velika centrala na deželni ravni - NUE (Numero Unico Emergenza), s skupno številko 112. Ko so razpisali natečaj za zaposlitev v novi centrali, sem se vpisal, izdelal in z drugimi dvajsetimi osebami dobil službo. Na noge smo postavili novo centralo za zdravstveno pomoč, to je SORES - Sala Operativa Regionale Emergenza Sanitaria.

Katero je tvoje današnje delovno mesto?

Že od leta 2017 delam v deželni centrali, ki ima svoje urade v deželnem sedežu Civilne zaščite v kraju Jalmico pri Palmanovi. V isti stavbi je centrala 112, kjer delajo tehniki, ki prejemajo vse kli-

ce, določijo kraj, iz katerega oseba kliče, in jo potem povežejo s posameznimi centralami, ki so pristojne za različne vrste pomoči, to so npr. policijska in gasilska centrala, ki imata še svoje pokrajinske sedeže, ter našo, ki ima sedež v tretjem nadstropju in skrbi izključno za zdravstvene nujne primere. V SORES v vsaki izmeni delamo v sedmih, centrala pa je operativna 24 ur na 24. Vsi smo diplomirani zdravstveniki z izkušnjami v ta-

kojnji medicinski pomoči in moramo nujno delati izmenično nekaj mesecev v centrali, ostale pa na terenu. Na deželnem ozemlju imajo operaterji za zdravstvene nujne primere na razpolago 75 reševalnih vozil, ki so razporejena na 35 lokacijah. Naše reševalno vozilo je v kraju San Giorgio di Nogaro.

Kako se je tvoje delo spremenilo v zadnjih mesecih zaradi epidemiološke krize?

Zaradi krize se je delo spremenilo, ker smo v centrali vsak dan prejeli izredno veliko število telefonskih klicev, tudi več kot tisoč v enem samem dnevu. Večina ljudi je pri nas iskala potrebne informacije glede koronavirusa. Najhujše težave so bile nedvomno v bolnišnicah, kjer se danes sprejemajo bolnike, okužene z virusom.

Ali je večina ljudi klicala, ker je občutila simptome koronavirusa?

Največ ljudi je klicalo izključno za informacije, veliko pa tudi zaradi okužbe. Danes se je število klicev k sreči zelo zmanjšalo.

Kako prepoznate morebitno okužbo že po telefonskem pogovoru?

V vsakem primeru že po telefonu postavimo osebi posebna, že vnaprej določena vprašanja. Tako lahko takoj razvrstimo klice glede na nujnost in določimo, ali morajo centralo zapustiti reševalna vozila z reševalci, tista, na katerih je tudi diplomirani zdravstvenik, ali avtomobil z voznikom in zdravnikom. Kar se tiče koronavirusa, že po odgovorih osebe, ki nas je poklicala, razumemo, če lahko ostane na svojem domu, če moramo obvestiti oddelek za infekcijske bolezni določene bolnišnice ali če je potrebno, da ga z

reševalnim vozilom gremo iskat na dom. Seveda moramo biti za to primerno oblečeni, imeti vsa sredstva za samozaščito in tudi vozilo mora biti primerno opremljeno. Za take reševalne akcije smo vedno v treh: voznik, reševalec in diplomirani zdravstvenik. Po vsakem posegu, med katerim smo se ukvarjali z morebitno okužbo s koronavirusom, rešilec popolnoma razkužijo, tako kot vse zdravstvene pripomočke in instrumente, mi pa se slečemo v posebnih, izoliranih sobah. Poudariti moram, da je zelo pomembno, da nas ljudje pokličejo za katerikoli dvom, tudi če samo sumijo, da bi lahko bili okuženi s koronavirusom.

Kako se ti in tvoji kolegi varujete pred okužbo?

V centrali nosimo maske in strogo spoštujemo medsebojno razdaljo.

Imate na razpolago vsa potrebna sredstva za samozaščito? Ste jih imeli na razpolago tudi v najhujših dnevih?

Vedno smo imeli na razpolago vsa sredstva za osebno zaščito.

Pred kratkim si se vrnil iz Turina. Delal si v bolnišnici Martini, v samem središču epidemije. Nam lahko kaj poveš o svoji izkušnji?

28. marca sem se prijavil na razpis, ki ga je objavil direktorat za Civilno zaščito pri italijanskem Predsedstvu ministrskega sveta. Iskali so 500 prostovoljcev, medicinskih sester in diplomiranih zdravstvenikov, prijavi se jih je skoraj 9500. Med temi sem bil tudi jaz. 1. aprila so me poklicali. Bil sem med prvimi stotimi uvrščenimi, tako so me vključili v prvo skupino prostovoljcev, ki so nas potem razposlali po kriznih žariščih koronavirusa. Dva dni kasneje sem bil že v Rimu, od tod pa so nas z vojaškim letalom finančne straže peljali najprej v Genovo, od koder nas je Civilna zaščita nato pospremila v kraje, ki jih je koronavirus najbolj prizadel. Jaz sem šel v Turin, ostali zdravstveniki v Ligurijo, Dolino Aoste, Lombardijo in druge dežele. Na oddelku za intenzivno nego bolnikov s covidom-19 sem delal do 23. aprila, 24. aprila sem se vrnil domov, še posebno zaradi svoje službe v centrali.

Kje si bival v Turinu?

Spal sem v sobi, ki so mi jo dodelili v bolnišnici. Bila je povsem v redu, nekateri drugi kolegi pa so bivali v hotelu.

Kako so potekali tvoji dnevi?

Delal sem v jutranji in popoldanski izmeni, imel sem dva dni počitka. Nadomeščal sem kolege, ki so zboleli za covidom-19 in so bili doma v karanteni. Glede na okoliščine so bile delovne razmere kar dobre: vsak dan so mi merili telesno temperaturo ob vходу v bolnišnico in na oddelku, enkrat tedensko pa so mi odvzeli bris in me testirali. Situacija je bila kritična, a delali smo složno – s srcem se vse da narediti!

Kako učinkuje krizno stanje na psiho ljudi, ki se neposredno ukvarjajo z bolniki?

V Turinu smo vsi imeli na razpolago psihološko podporo strokovnjakov, povedati pa moram, da smo v našem poklicu naučeni primerno reagirati na določene situacije. Gotovo je težko, vedno, ne samo v času koronavirusa. Še posebno je hudo, ko zbolijo ali se

ponesreči mlada oseba, na to pa smo pripravljene in tudi izkušnja nam pomaga premostiti določene krizne trenutke. V Turinu sem močno občutil podporo zunanjih ljudi, ki so nam izrazili svojo solidarnost, nam prinašali hrano, pizze in sladkarije. To se dogaja tudi pri nas v FJK, v bolnišnicah in v naši centrali. Ponosno bi rad dodal še to, da sem prepričan, da je naš zdravstveni sektor eden najboljših v državi.

Kaj menite o ukrepih, ki sta jih italijanska država in dežela FJK določili za obvarovanje državljanov pred okužbo? So po vašem mnenju pretirano strogi ali povsem upravičeni?

Ukrepi, ki sta jih država in naša dežela določili, so po mojem mnenju primerni. Strinjam se z odločitvijo strogega zaprtja, t. i. lockdown, kot tudi z ukrepi, ki bodo označevali naslednjo fazo epidemije. Seveda se zavedam vseh grozljivih posledic, ki jih zaprtje prinaša državnemu gospodarstvu, in vendar sem mnenja, da nikakor ne smemo podcenjevati nevarnosti virusa. Upam, da bo država kmalu priskočila na pomoč vsem podjetnikom, obrtnikom, večjim in manjšim trgovcem, ki so utrpeli veliko finančno škodo.

V Italiji, Evropi in na splošno po vsem svetu so postali zdravniki, diplomirani zdravstveniki in operaterji vseh reševalnih služb pravi moderni heroji. Kaj se vam zdi, se s tako definicijo strinjate?

V teh trenutkih se vsi zavedajo pomembne vloge ljudi, ki delajo v zdravstvenem sektorju. Izraz heroji mi ni všeč, celo moti me. Heroji so drugi, to nismo mi. Mi pač vestno opravljamo svoj poklic in tudi v tem času, tudi v najhujših trenutkih, smo se mu posvečali z vso dušo prav tako, kot smo se prej, 365 dni na leto, v času, ko virusa še ni bilo. Ljudje,

države, Evropa sama bi morali ovrednotiti delo vseh oseb, ki delajo v našem sektorju, torej zdravnikov, zdravstvenikov, babic, fizioterapevtov, pomočnikov, reševalcev, voznikov, tehnikov radiologije ter tehnikov, ki delajo v laboratorijih in so vsak dan v neposrednem stiku z virusi. Zdravniki in zdravstveniki delamo z bolniki, v ozadju pa je ogromno oseb, ki se vsak dan trudijo in na katere večina pozablja. Zdravje je največja vrednota in temeljna človekova pravica in vsi mi zanj skrbimo.

Kaj mislite, da se bo spremenilo v italijanskem zdravstvenem sistemu po koronavirusu?

Država bo morala finančno pomagati vsem sektorjem. Upam, da bo tako uredila zdravstveni sistem, da bomo lahko v prihodnosti kos katerim koli izzivom. Potrebne so nove strategije, nove denarne naložbe in nujno je, da bo v zdravstvu našlo zaposlitev veliko mladih in sposobnih oseb, ki danes žal iščejo službo v drugih državah. V Italiji imamo najboljše zdravstvene operaterje v Evropi, ne znamo pa jih primerno izkoristiti.

Kako si pa predstavljate svoje življenje v trenutku, ko nam bodo oblasti uradno sporočile, da je virus premagan?

Ne bo tako hitro. Do tega bo prišlo postopno in osebno lahko rečem, da se mi življenje ne bo veliko spremenilo, saj že od vsega začetka kriznega stanja redno opravljam svoj poklic. Trenutno živim s svojo družino, mislim, da se bo veliko spremenilo za ljudi, ki živijo sami in bodo lahko končno spet srečali prijatelje in sorodnike. Seveda tudi jaz občutim pomanjkanje lepih trenutkov s svojimi dragimi osebami, srečen pa sem, ker živim v vasi in imam ob hiši velik vrt.

Vsi moramo potrpeti in se zavedati, katere so najpomembnejše stvari v življenju, tiste navadne, preproste. Med njimi je zdravje gotovo na prvem mestu.

Katja Ferletič

Prizadevanja društva Sedej se nadaljujejo Odpadel je jubilejni festival v Števerjanu

Pod Borovci v Števerjanu bi v začetku julija letos moral potekati jubilejni, 50. Festival narodno-zabavne glasbe. Ilaria Francgnach, predsednica SKPD Francišek B. Sedej, pa je 30. aprila popoldne prek Facebooka in Youtuba sporočila, da prireditve, kot je bila predvidena v treh večerih, žal ne bo. “V situaciji, v kateri smo, sploh ne moremo predvidevati, kateri bodo pogoji in vladni odloki, ki bodo urejevali javno življenje”. Obenem je izrazila upanje, da bodo mogoče še do konca leta priredili dogodek, na katerem bi lahko v živo zadonela narodno-zabavna pesem in da bi vsaj na tak način obeležili 50. obletnico festivala. “Javno zdravje mora biti na prvem mestu v interesu nas vseh”. Vodstvo društva je še sporočilo, da od začetka aprila imajo na spletnem portalu www.sedej.org novo grafično podobo festivala. Ob jubileju so jo želeli posodobiti. Izbrali so novo barvo in logotip, ki bosta ljubitelje števerjanskega praznika spremljala na prihodnjih prireditvah. Na Facebook strani in Instagram profilu prav tako od

1. aprila trikrat tedensko objavljajo odlomke nekaterih izvirnih melodij festivala. Posnetki so nastali v živo. Tako so želeli nagovoriti ljubitelje narodno-zabavne glasbe in najaviti dopolnitev festivalskega podčasta. Pred kakim mesecem so se

namreč odločili, da bodo digitalizirali in naložili na spletno zvočne posnetke vseh festivalov, da bodo tako obogatili podcast, ki sicer obstaja že tri leta (sedej.org/podcast). Delo naj bi opravili do konca junija; ker pa festivala ne bo, je to že objavljeno. Pesmi festivalov bodo nalagali sproti. Posnetke je posredo-

val Niko Klanjšček, nekdanji član ansambla Lojzeta Hledeta, ki je dolgo let skrbel za ožvočenje festivala in hrani zvočne zapise vseh festivalov. “Posnetki nosijo v sebi neposrednost, svežino, energijo in izvirnost slovenskih ter zamejskih ansamblorjev”, piše v tiskovnem sporočilu. S temi objavami se društvo želi zahvaliti vsem, ki so nastopili na odru, obenem pa daje možnost vsem, da bodo doživeli trenutke, ki se iz leta v leto seštevajo na festivalu. Naloženih je 15 izvedb festivala in preko 300 pesmi. Ob 50-letnici festivala pripravljajo društvo tudi CD ploščo s pesmimi, ki so se še najbolj vtisnile v srce.

Predstavitelj jo bodo, ko bo publika lahko spet stopila v dvorane. Člani društva so 2. maja postavili pod Borovce inštalacijo, iz katere je mogoče slišati (na Facebook strani in Youtube kanalu) izbor različnih pomenljivih zvočnih posnetkov festivalov. Prav 2. maja 1971 se je namreč zgodil prvi števerjanski festival.

Naši ljudje so tudi letos ostali zvesti prvomajski tradiciji

Kljub virusu so v nekaterih vaseh postavili mlaje

Ze od nekdaj je mesec maj prevevalo praznično vzdušje, ki se je nekoč začel in se še danes začne s 1. majem, mednarodnim delavskim praznikom. Na predvečer prvega maja so nekoč po gričih zagoreli kresovi, v središčih vasi pa še danes postavljajo velike, za praznovanje pripravljene, z vencami in cvetjem okrašene prvomajske mlaje, ki imajo navadno na vrhu pritrjeno rdečo zastavo, pod vrhom pa venec iz zelenja. Posamezne vasi navadno med seboj tekmujejo, katera se bo ponašala z najvišjim, najbolj ravnim in najlepše okrašenim prvomajskim sim-

bolom. Prvi maj se praznuje po vseh naših vaseh in tudi letos, kljub epidemiološki krizi, so marsikje postavili mlaj – "Drevo, ki se leto za letom po zimskem mrtvili prebudi, rase, se dviga v nebo, odeto v zelen slavnostni plašč in posuto s cvetjem, ki bo postalo sadje, je simbol življenja, rasti, moči".

Kat

Praznovanje 1. maja

Dva mlaja v Jeremitišču

Vteh tednih in mesecih je družabno in kulturno delovanje skoraj zamrlo zaradi hude in nevarno nalezljive bolezni koronavirusa. Ministrstvo in deželna uprava sta bila prisiljena sprejeti nepopularne ukrepe, ki omejujejo delovanje samo preko spletnih aplikacij, saj je druženje ljudi prepovedano. Zato so odpadle razne pomembne prireditve in pobude in delovanje večine naših ustanov je zamrznjeno in vse kaže, da bo to trajalo še nekaj časa. Sicer se omejitve polagoma mehčajo, kar pa zaenkrat ni dovolj, da bi naše in druge pobude zaživele. Kljub temu so se nekatere tradicionalne in priljubljene pobude

izvedle, čeprav v omejeni in zasebni obliki. To velja predvsem za postavljanje prvomajskih mlajev, ki so za naše kraje tako značilni in vsak kraj se je ponašal in se hvalil, da je postavil najvišji in najlepše okrašen mlaj. Navdušenje je bilo tako zakoreninjeno, da so v nekaterih krajih mlaje v istem kraju požgali ali postavili kar dva, velikega in majhnega za otroke. Pred leti je stekla tudi pobuda za natečaj Naj...Mlaj, na katerega se je prijaviло lepo število mlajev. Običajno postavljajo mlaje komaj polnoletni mladeniči in so iz raznih dreves. Najvišji in najravniji so smrekovi, v nekaterih krajih pa so borovi, hrastovi, akacijevi, topolovi

in še iz drugih vrst dreves.

Letos zaradi prepovedi zbiranja ljudi ni bilo mogoče postaviti mogočne in visoke mlaje, ki zahtevajo veliko krepkih rok. Posebno še za tiste, ki jih dvigujejo ročno s posebnimi koli. Nekateri se poslužujejo strojev, kar pa ni v tradiciji.

Kako je priljubljena ta navada letos pričajo številni manjši mlaji, ki so jih postavili na domačem dvorišču ali travniku. Tako sta v noči pred prvim majem v Jeremitišču postavili kar dva mlaja in sicer na travniku pred Makučevo domačijo in na Paulinovem dvorišču. Tudi v drugih krajih so se ravnali podobno, da je vsaj na simbolični ravni zadoščeno tradiciji.

DP

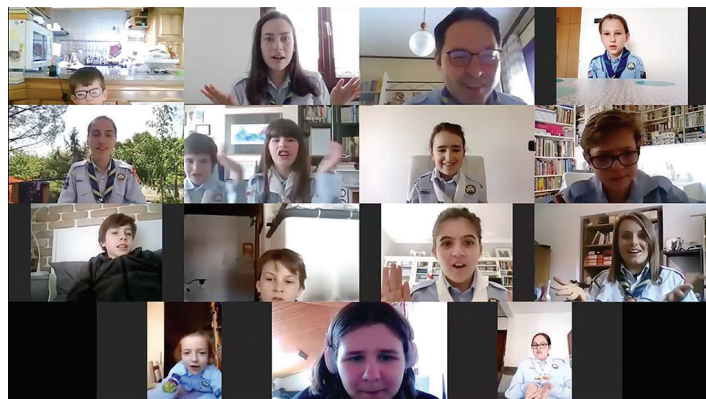
SZSO 1. maja 2020 na kanalu Youtube

Drugačen, a vsekakor občuten virtualni skavtski taborni ogenj

Eden izmed skavtskih zakonov pravi, da si skavt v težavah živi z nami in poje. Ukrepi zaradi omejevanja okužbe s koronavirusom zato skavtom niso preprečili, da bi obeležili svoj prvomajski praznik, jurjevanje. Ker se fizično niso mogli srečati, so se tokrat - živahno in sproščeno - povežali v duhu, virtualno.

Že 26. aprila so tržaški in goriški člani Slovenske zamejske skavtske organizacije s skupnimi močmi pripravili mašo z blagoslovitvijo rut in obnovitvijo obljub (o tej smo poročali prejšnji teden), na 1. maj pa so - tudi tokrat na Youtubeu - pripravili virtualni skavtski ogenj. Tudi drugi del praznovanja je uvedla himna, *Skavtska pesem*, ki jo je odpela šestčlanska družina Cotič z Vrha. Štirje bratrance iz soseščine so nato zapeli *Gospod, med šotori smo zbrani*, pesem, ki ponavadi uvaja taborni ogenj. Po obveznem voditeljevem žvižgu, ki mu sledi skavtski pozdrav, se je zvrstil niz pesmi in skečev, ki so jih skupno z voditelji pripravile skupine najmlajših skavtov (volčiči in volkuljice), starejših (izvidniki in vodnice) in najstarejših (roverji in popotnice). Celoten program so domiselno in tudi duhovito po-

vezovali voditelji. Lepo je bilo videti skavta, očeta in sina, ki sta pela *Ostani z nami*, ali petčlansko družino, ki je pela

Tom Dooley, ali cel klan roverjev (med njimi sta bili tudi mamica, ki je nekdaj bila dejavna skavtinja, in mala sestra, ki bo čez kakšno leto gotovo postala skavtinja), ki so peli *Šalala*: tipične pesmi, ki v poletnih nočeh odmevajo na gmajnah ob plamenih tabornih ognjev in še vedno združujejo različne skavtske rodove... Iznajdljivi skavti so dokazali, da niso več samo orientacije in pioneristike, ampak da vedno radi sprejemajo nove izzive: tokrat so se nekateri izkazali tudi kot amaterski *video makerji*: več skupin je zbralo posnetke posa-

meznikov in jih montiralo v skupen video z zvokovno sinhronizacijo. Iznajdljivo so tudi "prelevili" pesem *Prepevam si*

v dežju v Mi pojemo doma, z nasmehom, seveda. Skratka: skavti so s tem drugačnim, vsekakor občutenim tabornim ognjem še enkrat pokazali, kaj jim pomeni skavtski duh, kako komaj čakajo, da se bodo v družbi prijateljev spet podili po naravi, in, ne nazadnje, kako se trudijo, da bi čim boljše izkoristili čas med karanteno. Voditeljem, ki pri tem velikodušno opravljajo nezamenljivo vzgojno vlogo, smo vsi starši iskreno hvaležni! Še naprej - bodite pripravljani!

DG

Za najmlajše ljubitelje gledališča

Nadaljuje se Gledališče na obisku SSG in NŠK

Slovensko stalno gledališče in Narodna in študijska knjižnica Trst tudi v tem izrednem, nenavadnem času, ko lahko le sanjarimo o gledaliških dvoranah in obiskih knjižnice, ni sta pozabili na svoje najmlajše obiskovalce. Zato sta si ti dve pomembni slovenski ustanovi naše narodne skupnosti v Italiji zamislili Gledališče na obisku, ki se pridruži Pravljičam na obisku v režiji NŠK. SSG in NŠK sta v sporočilu za javnost napisala: "Prebrana in odigrana beseda utrjuje stike z obiskovalci Narodne in študijske knjižnice in Slovenskega stalnega gledališča tudi v času, ko komunikacija poteka po virtualnih kanalih. Slovenski ustanovi sta vsaka s svojo govornico in digitalnimi sredstvi aktivni na spletu, v teh dneh pa sta združili moči pri skupni pobudi, ki je namenjena otrokom. Knjižničarke so do zdaj poskrbele za redna srečanja cikla Pravljičam na obisku, gledališče pa se je pridružilo še z novim ciklom z naslovom Gledališče na obisku". Tako so socialna omrežja postala virtualni oder petih popoldnevov z otroškimi predstavami SSG. Od 22. aprila vsako sredo ob 18.00 (z dostopom do posnetka tudi ka-

sneje) so na Facebook strani NŠK in SSG ter Youtube kanalu gledališča na ogled zabavne in poučne igrane zgodbe, ki so avtorski projekti ali dela znanih slovenskih in tujih književnikov.

SSG, Medved z miško na rami, Vanja Korenč

Prva na vrsti je bila predstava *Maša šola za klovnove*, ki se dogaja v nenavadni učilnici, kjer profesor Pamet skuša vzpostavljati red in disciplino v razredu malih, neugnanih klovnov. Duhovito besedilo je napisal Friedrich Karl Waechter. Otroci si živahno predstavijo še zmeraj lahko ogledajo na Facebook strani NŠK in SSG ter Youtube kanalu gledališča.

Dve sredi, 29. aprila in 6. maja, sta NŠK in SSG namenila prvemu in drugemu delu daljše otroške predstave *Cukrbomba*, ki je nastala v sodelovanju s SKD Tabor Opčine in so si jo v živo novembra l. 2018

naročila: na e-mail gorica@knjiznica.it ali od ponedeljka do četrtega med 9. in 12. uro po tel. 0481 531733.

Cestitke

Člani, odborniki in pevci SKPD Francišek B. Sedej čestitamo mamic **Stefaniji Boretta in očku Filipu Hledetu** ob rojstvu prvorojenčka Jakoba. Malemu Jakobu, ki je prijel na svet 28. aprila 2020, želimo veliko sreče in zdravja. Novonastali družinici pa želimo, da bo vaša nova pot nasuta s toplino in očarana z ljubeznijo.

Dobrodošel **Jakob!** Koš igrač je že pripravljen! Zelo sva vesela in komaj čakava, da te bova močno objela. Maji in Mitji

Jakob se je rodil in prav vse razveselil. Mamic Stefaniji in očku Filipu želimo mirnih noči, Jakobu pa sreče in zdravja vse dni. Vsi z Bukovja, Pušče in Mocverja.

2. maja 1971 se je naša pot začela. **Cestitke 50. Festivalu narodno-zabavne glasbe.** Srečni in ponosni vzklikamo Festivalu še na mnoga leta! SKPD F. B. Sedej.

RADIO SPAZIO

vrata proti vzhodu

(od 8. maja 2020 do 14. maja 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 8. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 9. maja (vodi Ezio

Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 10. maja, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 11. maja ((v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakob show.

Torek, 12. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 13. maja (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Mlakarica in regiment divjih rac. - Izbor melodij.

Četrtek, 14. maja (v studiu Andrej Bavcon): Četrtno večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

ogledali tudi abonenti Goriškega vrtiljaka v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž. Predstava Maurizia Soldaja se ukvarja s pomembno temo zdravega prehranjevanja in pretirane uporabe sladkorja, konzervansov, barvil in raznih kemikalij. V njej nastopata Elena Husu in Tiina Hallikainen. Živahna predstava prepričljivo prikazuje posledice prekomernega uživanja sladkarij in nezdrave hrane, ki je včasih za otroke tako vabljiva. Tudi ta uprizoritev je še zmeraj dostopna za ogled. V sredo, 13. maja, ob 18. uri bodo otroci uživali ob gledanju klasične pravljice Cesarjeva nova oblačila Hansa Christiana Andersena, čigar dela so zelo priljubljena ne samo pri otrocih, ampak tudi odraslih, v katerih prsi bije otroško srce. V predstavi igra Romeo Grebenšek in Luka Cimprič. Zgodbo o hi-

navščini dvorjanov in ljudstva, ki je politična satira o laskanju oblasti, je priredil igralec Tadej Pišek. Pišek podpisuje tudi režijo zadnje predstave na sporedu v tem nizu, Medved z miško na rami, ki jo je spretno stkal Prešernov nagradenec Miroslav Košuta. V predstavi igra Vanja Korenč. Ob gledanju te prisrčne zgodbe o na videz nemogočem prijateljstvu se bodo otroci pozabavali v sredo, 20. maja 2020. Povezave za ogled teh otroških predstav najdete na spletni in Facebook straneh SSG in NŠK in na Youtube kanalu SSG.

IK

Solomon Fisha, invalidni umetnik iz Etiopije

Njegove čudovite slike krasijo marsikatero cerkev

Ko sem bila prvič gostja v skupnosti sester uršulink v Adis Abebi, sem v njihovi kapeli v pritličju opazila čudovite slike s postajami Križevega pota. Sestre so mi povedale, da

je njihov avtor slikar na vozičku, paraliziran skoraj od rojstva. Ob mojem tretjem obisku v Etiopiji sem se želela srečati z njim, a je bil odsoten. Šle pa smo obiskat patre Marije Tolažnice in tam sem lahko videla njegove slike. Kupila sem tudi Križev pot, ki ga je naslikal z naravnimi barvami na strojeno kožo. Sestra Letegebriel mi je pred kratkim poslala njegovo zgodbo, da jo lahko preberete.

“Rodil se je leta 1982 v kraju Asella v etiopski regiji Arsi kot tretji otrok v verni koptski družini. Ima še dva brata in tri sestre. Štirideset dni po rojstvu je zbolel in ostal paraliziran. Ko je imel približno štiri leta, so ga starši odpeljali na zdravljenje v Center za invalide otroke Gighessa. Tam so ga sprejele sestre uršulinke. Solomon se z veliko naklonjenosti in domotožji spominja matere prednice Ananie Colombi in sestre Ghiday Fre. Štiri leta so skrbele zanj predano in z ljubeznijo. Prav tako so

mu veliko sočutnost izkazovali patri misijonarji Marije Tolažnice, ki so imeli svoj misijon v Gighessi. Spomni se laične prostovoljke Marise Mantovani, ki je delala kot medicinska sestra. Čeprav so se vsi trudili, da bi shodil, so bila ta prizadevanja neuspešna, saj je bil vzrok njegove invalidnosti nevrološki. Zato se je leta 1989 vrnil k svoji družini v Asello. Bil je na invalidskem vozičku. A v tem okolju je bila mentaliteta ljudi drugačna. Imeti doma otroka na vozičku je bila za družino velika sramota. Tako so Solomona sprejeli v sirotišnico, ki so jo na misijonu v Aselli vodili patri Marije Tolažnice. Tu je končal osnovno in

srednjo šolo. Učil se je tudi glasbe in slikanja. Zdej njegove čudovite duhovne slike krasijo mnogo cerkva. Kot glasbenik je Solomon v župniji vodil šolo za pevce, ki so s petjem obogatili nedeljske svete maše. Štirinajst let je ostal v sirotišnici. Potem mu je počasi, počasi s svojimi talenti uspelo tudi nekaj zaslužiti. Zapustil je sirotišnico in postal samostojen. Z denarjem, ki ga je zaslužil s svojim delom, s pomočjo ljudi dobre volje in ob spremstvu patrov misijonarjev Marije Tolažnice je prišel do lastne hišice, v kateri si je uredil prostor za bivanje in atelje. Tu je živel in ustvarjal nekaj let. Potem je prodal hišico v Aselli in si kupil stanovanje v Adis Abebi. Tu zdaj z velikim veseljem nadaljuje svojo umetniško pot slikarja, z glasbenim talentom pa služi Cerkvi.

Slavimo vsemogočnega Gospoda, ki dela velike čudeže!”

Sr. Letegebriel Wolde, prevod Špela Pahor

SNG Nova Gorica v času koronavirusa Zelo dobrodošla pomoč za slovenske maturante

SNG Nova Gorica od nekdanjenamena veliko pozornost svojim najmlajšim in mladim obiskovalcem s primernimi dramskimi uprizoritvami, ki vselej doživljajo lep uspeh in odziv. V teh izrednih časih, ki jih prvič živimo tudi odrasli in starejši in

so vse nas potisnili med domače zidove, samejajo tudi gledališke dvorane. Na njihovih odrih je povsem utihnula umetniška beseda. Igralci in režiserji potrpežljivo čakajo, da se bo ob koncu tega mrkega predora spet pokazala svetla luč, ki bo razsvetlila tudi dvorane in spet prižgala odrske luči, da bodo v njihovem siju spet zaživela dramska dela domačih in tujih avtorjev, ki jih ljubitelji gledališča že tako zelo pogrešajo.

Ker SNG Nova Gorica, kot tudi vsi drugi gledališki hrami na Slovenskem, ne more nuditi gledalcem neposrednega stika, je svojo dejavnost prenesla v vzporedni, virtualni svet. Tako si je vodstvo novogoriškega gledališča zamislilo posebno dobrodošlo pomoč za vse letošnje dijake, ki jih čaka ena od pomembnejših življenjskih preizkušenj: zrelostni izpit ali matura. Letošnji maturantje bodo gotovo imeli posebno, svojevrstno maturo, kakršne še ni bilo. V tem času se gotovo nanjo že skrbno pripravljajo. Kot vselej spada k učni

snovi dobro poznavanje našega največjega predstavnika moderne, pisatelja Ivana Cankarja. Da bi dijakom pri tem olajšali delo, je SNG Nova Gorica odprlo svoje arhive in na spletni strani www.sng-ng.si objavilo povezave do posnetkov tistih predstav Ivana

Cankarja, ki jih je uprizorilo novogoriško gledališče in ki so zajeta v pripravo na splošno maturo iz slovenščine 2020.

Pod naslovom *Cankar za maturante SNG Nova Gorica* so zbrani posnetki naslednjih predstav: *Za narodov blagor, Kralj na Betajnovi, Pohujšanje v dolini Šentflorjanski, Hlapci, Lepa Vida*.

Kot sporočajo iz gledališča, bo dostop do posnetkov predstav na spletni strani gledališča mogoč do preklica odloka o prekinutvi javnega življenja v Sloveniji zaradi zaježitve novega koronavirusa, in sicer pod rubriko “Novice” - “SNG Nova Gorica na SPLE-

TU!” Posnetki predstav so dosegljivi tudi na Facebook strani #SNGNOVAGORICA.

V SNG Nova Gorica so Ivanu Cankarju (1876-1918) vedno namenili veliko pozornosti. Na oder so postavili njegova odrska besedila *Za narodov blagor, Kralj na Betajnovi, Lepa Vida, Hlapci, Pohujšanje v dolini Šentflorjanski*, nekatere od teh tudi več kot enkrat. Poleg teh so tudi priredbe, pripravljene po njegovih delih: *Hlapec Jernej in njegova pravica* (Jože Babič), *Jernejeva pra-*

vica (Ferdo Delak), *Martin Kačur* (Janez Povše), *Pozdravljen, dolina šentflorjanska* (Janko Čar).

SNG Nova Gorica prijazno vabi tudi k spremljanju Facebook profila #SNGNOVAGORICA in Instagrama @SNGNOVAGORICA ter spletne strani www.sng-ng.si, kjer so posnetki predstav in pravljic.

Seznam sproti dopolnjujejo. SNG Nova Gorica želi vsem dijakom uspešne priprave na maturo. Iskrenim željam se pridružujemo tudi mi pri Novem glasu.

IK

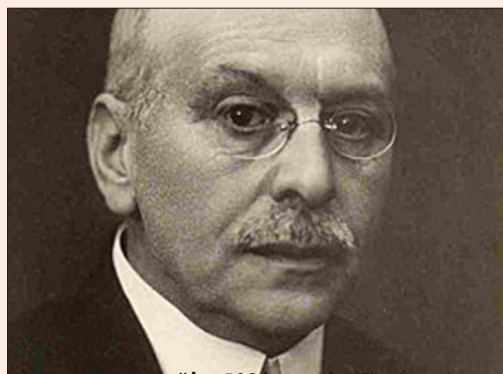
DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (110) Dimitri Tabaj

Dr. Marko Anton pl. Plenčič in drugi (6)

Že omenjeni prof. Grmek navaja, da je dr. Plenčič natančno opisal inkubacijsko dobo škrlatinke, način prenosa in nalezljivost na daljavo ter sekundarna obolenja (edem in nefritis). Prvi je obravnaval škrlatinko kot posebno nozološko entiteto. Nedvomno je manjši uspeh v njegovi dobi imela razprava o “živem kontagiju”, saj - kot rečeno - je manjkal eksperimentalni dokaz o pravilnosti teorije in časi niso bili zreli za sprejetje tako revolucionarne teorije. Plenčič je postal slaven šele kasneje. Bodisi v članku prof. Grmeka bodisi v že omenjeni knjigi prof. Branka in Ivana Marušiča je navedeno, da med prvimi, ki je več kot 100 let po Plenčičevi smrti na novo odkril veljavo in domet njegovih teorij, je bil avstrijski zdravnik in zgodovinar medicine Isidor Fischer (Dunaj, 1868 - Bristol, 1943), ki je Plenčiča razglasil za prvega, ki je v zgodovini medicine osnoval popoln sistem patologije, utemeljen na pojmu živega kontagija. Od tistega trenutka do danes ga omenjajo vsi najpomembnejši svetovni avtorji. Zdravnica prof. Zlata Stropnik navaja zelo pomenljiv podatek, da je samo nekaj let po objavi Plenčičeve razprave prof. Lazzaro Spallanzani na univerzi v Modeni eksperimentalno ovrgel srednjeveško teorijo oz. doktrino o spontani generaciji, kateri je Plenčič prav tako nasprotoval, čeprav jo je dober del strokovnjakov še imel za dobro (na primer angleški biolog in duhovnik John Turberville Needham - London, 1713 - Bruselj, 1781). Lazzaro Spallanzani (Scandiano, 1729 - Pavia, 1799) je bil jezuit, biolog, fiziolog, pionir umetne oploditve, matematik in književnik, po katerem je poimenovan Državni inštitut za kužne bolezni v Rimu (večkrat slišimo in beremo o njem pri zdajšnji epidemiji koronavirusa), asteroid, krater na Marsu in kolobarnik Sabella spallanzanii. Približno sto let kasneje sta Plenčičeva in Spallanzanijeva dognanja eksperimentalno potrdila in dopolnila znameniti francoski kemik in mikrobiolog Louis Pasteur (Dole, 1822 - Marnes-la-Coquette, 1895) in nemški zdravnik in bakteriolog Robert Koch (Clausthal-Zellerfeld, 1843 - Baden-Baden, 1910), ki sodita med največje znanstvenike vseh časov, po katerih so poimenovani vrhunski raziskovalni inštituti. V Sloveniji so po Marku Antonu

pl. Plenčiču poimenovani priznanje, plaketa in odličje za izjemne dosežke na področju mikrobiologije. Plenčičevo priznanje je delo akademskega slikarja Milana Batiste (Logatec, 1924 - Golnik, 2010) in predstavlja naslovnico knjige iz leta 1762 s simboli življenja in znanosti.

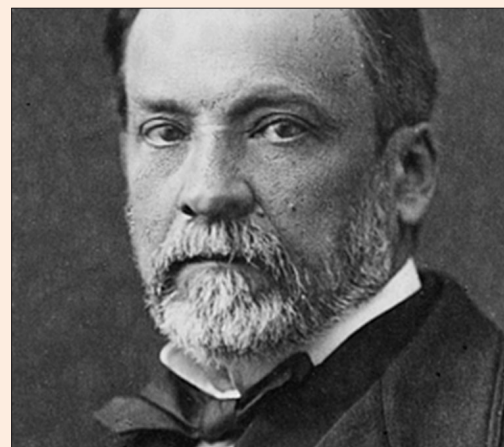
Dr. Marko Anton pl. Plenčič je bil poročen s Frančiško Pachner, sorodnico (verjetno sestro) znanega dunajskega zdravnika dr. Franca Pachnerja, s katero je imel tri sinove. Sin Leopold (Dunaj, 1749-1830) je postal visoki cesarski uradnik. O njem najdemo precej podatkov v Slovenskem biografskem leksikonu: študiral je na Dunaju, bil je tajnik pri dvornem maršalskem sodišču, magistratni svetnik, nižje avstrijski deželni svetnik, apelacijski svetnik, dvorni svetnik vrhovnega justičnega oblastva. S pravosodnimi problematikami se je ukvarjal v Ilirskih pokrajinah. Zaradi izrednega poznavanja prava, jezika in dežele je deloval kot justični organizacijski dvorni komisar v Ljubljani, kasneje pa v Lombardsko-beneškem kraljestvu, kjer je v imenu našega cesarja reorganiziral pravosodni sistem in osebe le-tega (bil je podpredsednik vrhovnega justičnega oblastva, poverjen s predsedstvom samostojnega senata vrhovnega sodišča v Veroni).

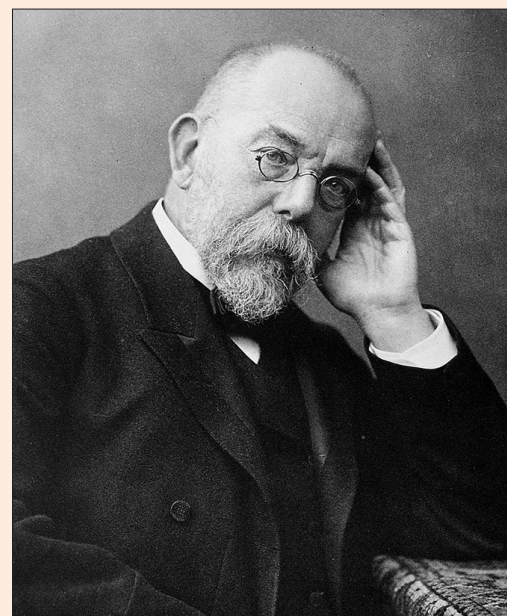
Med prvimi, ki je več kot 100 let po Plenčičevi smrti, na novo odkril veljavo in domet njegovih teorij, je bil avstrijski zdravnik in zgodovinar medicine Isidor Fischer (Dunaj, 1868 - Bristol, 1943 - na sliki), ki je Plenčiča razglasil za prvega, ki je v zgodovini medicine osnoval popoln sistem patologije utemeljen na pojmu živega kontagija (vir slike: geni.com).

Le nekaj let po objavi Plenčičeve razprave, je prof. Lazzaro Spallanzani na univerzi v Modeni (na sliki njegov kip na tamkajšnji univerzi) eksperimentalno ovrgel srednjeveško teorijo oz. doktrino o spontani generaciji, kateri je Plenčič prav tako nasprotoval.

Plenčičeva in Spallanzanijeva dognanja je približno sto let kasneje eksperimentalno potrdil in dopolnil znameniti francoski kemik in mikrobiolog Louis Pasteur, ki sodi med največje znanstvenike vseh časov.

Plenčičeva in Spallanzanijeva dognanja je približno sto let kasneje eksperimentalno potrdil in dopolnil nemški zdravnik in bakteriolog Robert Koch, ki sodi med največje znanstvenike vseh časov.

V Sloveniji so po Marku Antonu pl. Plenčiču poimenovani priznanje, plaketa in odličje za izjemne dosežke na področju mikrobiologije. Plenčičevo priznanje je delo akademskega slikarja Milana Batiste (Logatec, 1924 - Golnik, 2010) in predstavlja naslovnico knjige iz leta 1762 s simboli življenja in znanosti.

Odrta vprašanja o družbi po epidemiološki krizi Kakšna bo v prihodnje "normalnost"?

Kakšna bo družba po koronavirusu? "Po tej krizi bomo vsi drugačni", pravi jezuit p. Silvo Šinkovec v eni od zadnjih števil Novega glasa. Gre za občutek, ki je v družbi zelo razširjen, pri razumevanju te "drugačnosti" pa so poudarki različni, od povečane zavesti o človekovi krhkosti in ranljivosti preko upanja, da bo človek po tej krizi bolj skromen in dojemljiv za duhovne vrednote in za presežnost, pa vse do mnenja, da bo po koronavirusu nastopila prilagoditev za sesutje kapitalizma in vzpostavitev socializma.

Prepričanja, da bo odslej povsem "drugače", pa čisto vsi vendarle ne delijo. Nekateri menijo, da se bo "zahodni" človek, brž ko bo nevarnost mimo, neizbežno vrnil v prejšnje tirnice, v način življenja, ki mu tempo narekuje vrednote t. i. modernosti, to se pravi individualizem, svobodomiselnost, relativizem, pa tudi porabništvo. V tem smislu je na straneh *Primorskega dnevnika* pred nekaj tedni pisal zgodovinar Jože Pirjevec. Zanimivo, da je, sicer z drugačnega idejnega brega, Pirjevcu pritril tudi eden izmed najvplivnejših italijanskih konservativno-katoliških kulturnikov, časnika Vittorio Messori, ki je dejal, da ne verjame, da bo zdajšnja kriza človeka privedla nazaj k tradicionalnim duhovnim in moralnim vrednotam.

Kdo ima prav, bo seveda pokazal čas. V tem trenutku nihče od nas ne ve niti, do kdaj se bo zdajšnja kriza nadaljevala in kdaj se bomo lahko vrnil k normalnemu življenju. Srž vprašanja pa niti ni, kdaj se bomo vrnil v normalnost, ampak kaj razumemo kot "normalnost", namreč tisto dokončno, ko bo virus res premagal. In tu bi spet opozoril na filozofa Giorgia Agambena (o njem sem pisal že v prejšnji številki), in sicer na njegovo

misel, ki se navezuje na izhodišče tega našega razmišljanja. Tako piše: "Ne zaskrblja ta trenutek, ampak to, kar mu bo sledilo. Kot je bila dediščina vojn vrsta pogubnih tehnologij, od žičnih ograj do jedrskih central, tako je zelo verjetno, da bodo tudi po koncu epidemiološke krize vlade nadaljevale eksperimente, ki jim prej niso do konca uspeli: naj se zaprejo univerze in šole in naj predavanja pote-

Vittorio Messori

ve, ki so bile pod silo razmer uvedene v vzgojno-izobraževalne procese, veljale še naprej, da bo pouk "v prihodnje digitaliziran", in to tudi zaradi možne "racionalizacije procesov", da so "zborovanja in množični športni dogodki stvar zgodovine" itd.

Seveda gre za napovedi, ki jih je mogoče razumeti na različne načine. To, da bodo na primer nekatere e-rešitve uporabne tudi v normalnih razmerah, ni le logično, ampak tudi zaželeno. Ampak kako naj se pozorni bralec ne zdrzne, ko se "digitalizacija pouka" povezuje z "racionalizacijo procesov"? Kakšno olajšanje za državne blagajne, ko bi delo učiteljev nadomestili s poukom na daljavo! In zakaj zamujati čas in denar z diskusijami v krajevnih in državnih skupščinah, ko bi bilo mogoče vse urediti s preprostim "klikom" na računalniško "miško"? Resnici na ljubo smo družbenemu razvoju, pred katerim sviri Agamben, priča že dalj časa. Proces pridobivanja konsenza in posledičnega političnega odločanja se iz strankarskih sekcij, volilnih zborovanj, kulturnih združenj, občinskih in deželnih svetov ter parlamentov že dolgo nezadržno seli na facebook, twitter, instagram, na blogje. Nekatere politične opcije že odkrito zagovarjajo prehod od delegatskega sistema na računalniške platforme. In vsi najbrž sami opažamo, kako se ne le v javni upravi, kar je do neke mere upravičeno, ampak tudi v zasebnem sektorju, na primer v društvenem življenju, pa tudi v samih medosebnih odnosih dvomi, nespornosti, konflikti ne rešujejo več nujno s pogovorom iz oči v oči, ampak čedalje bolj pogosto z mailom, zapisom na facebooku, whatsappu. Družbo osebnih odnosov in osebne odgovornosti neslišno in

ve, ki so bile pod silo razmer uvedene v vzgojno-izobraževalne procese, veljale še naprej, da bo pouk "v prihodnje digitaliziran", in to tudi zaradi možne "racionalizacije procesov", da so "zborovanja in množični športni dogodki stvar zgodovine" itd.

Seveda gre za napovedi, ki jih je mogoče razumeti na različne načine. To, da bodo na primer nekatere e-rešitve uporabne tudi v normalnih razmerah, ni le logično, ampak tudi zaželeno. Ampak kako naj se pozorni bralec ne zdrzne, ko se "digitalizacija pouka" povezuje z "racionalizacijo procesov"? Kakšno olajšanje za državne blagajne, ko bi delo učiteljev nadomestili s poukom na daljavo! In zakaj zamujati čas in denar z diskusijami v krajevnih in državnih skupščinah, ko bi bilo mogoče vse urediti s preprostim "klikom" na računalniško "miško"? Resnici na ljubo smo družbenemu razvoju, pred katerim sviri Agamben, priča že dalj časa. Proces pridobivanja konsenza in posledičnega političnega odločanja se iz strankarskih sekcij, volilnih zborovanj, kulturnih združenj, občinskih in deželnih svetov ter parlamentov že dolgo nezadržno seli na facebook, twitter, instagram, na blogje. Nekatere politične opcije že odkrito zagovarjajo prehod od delegatskega sistema na računalniške platforme. In vsi najbrž sami opažamo, kako se ne le v javni upravi, kar je do neke mere upravičeno, ampak tudi v zasebnem sektorju, na primer v društvenem življenju, pa tudi v samih medosebnih odnosih dvomi, nespornosti, konflikti ne rešujejo več nujno s pogovorom iz oči v oči, ampak čedalje bolj pogosto z mailom, zapisom na facebooku, whatsappu. Družbo osebnih odnosov in osebne odgovornosti neslišno in

ve, ki so bile pod silo razmer uvedene v vzgojno-izobraževalne procese, veljale še naprej, da bo pouk "v prihodnje digitaliziran", in to tudi zaradi možne "racionalizacije procesov", da so "zborovanja in množični športni dogodki stvar zgodovine" itd.

ve, ki so bile pod silo razmer uvedene v vzgojno-izobraževalne procese, veljale še naprej, da bo pouk "v prihodnje digitaliziran", in to tudi zaradi možne "racionalizacije procesov", da so "zborovanja in množični športni dogodki stvar zgodovine" itd.

ve, ki so bile pod silo razmer uvedene v vzgojno-izobraževalne procese, veljale še naprej, da bo pouk "v prihodnje digitaliziran", in to tudi zaradi možne "racionalizacije procesov", da so "zborovanja in množični športni dogodki stvar zgodovine" itd.

Tomaž Simčič

Združenje dramatik Slovenije

Dobitnik nagrade Duša Počkaj je Blaž Setnikar

Novi koronavirus, ki seje v nas preplah, tesnobo in razne vrste stisk, je ob svojem širjenju drastično zaustavil vse kulturno življenje, ni pa mogel preprečiti strokovni komisiji Združenja dramatik Slovenije (ZDUS), da ne bi zasedala in izbrala nagrajenca za igralsko nagrado Duša Počkaj (1924-1982), v spomin na to izjemno igralko, ki je zapustila neizbrisen pečat v zgodovini slovenskega gledališča. Kot so sporočili iz Prešernovega gledališča Kranj, je komisija, ki so jo sestavljali Tatjana Staninč, Mirjam Korbar in Livija Pandur (predsednica), soglasno odločila, da letošnjo igralsko nagrado Duša Počkaj za dveletno obdobje podeli igralcu Blažu Setnikarju, članu igralskega ansambla PG Kranj za vloge v uprizoritvah Naš razred Tadeusza Slobodzianeka v režiji Nine Rajič Kranjac, Ob zori Ivana Cankarja v priredbi Katerine Morano in režiji Žige Divjaka ter Strahovi Henrika Ibsena v režiji Igorja Vuka Torbice. Nagrade Združenja dramatik Slovenije bi morali podeliti na odprtju jubilejnega, 50. Tedna slovenske drame v organizaciji PG Kranj. Organizatorji pa so morali zaradi epidemije koronavirusa ta pomembni festival prestaviti na kasnejši čas, takrat bodo podeljene tudi nagrade. Komisija je v obrazložitvi zapisala:

Blaž Setnikar je gotovo

eden najprodnornejših igralcev mlajše generacije. V zadnjih nekaj letih se je izoblikoval v pretanjenega interpretira psihološko najzahtevnejših vlog. Je igralec izjemno senzibilnosti in emocionalne eruptivnosti, v vsako vlogo se poglubi z vso analitično pronicljivostjo in jo prepoji s totalno fizično brezrezervnostjo. V zadnjih dveh sezonah je s svojim izjemnim občutkom za sodobno psihološko igro potreval igralsko zrelost, ki svojo prepricljivost črpa iz psihološke poglobljenosti, izredne psihofizične erupcije ter pretanjenega igralskega instinkta. Iz takšne snovi je stkan Setnikarjev nevarni in fizično naelektrirani Rysiek v Našem razredu, do skrajne meje fizične in psihične vzdržljivosti pretresljivi Marko v Cankarjevih izbranih delih Ob zori in psihično razvrvani Oswald Alving v Ibsenovih Strahovih.

Čestitkam, ki so mu jih namenili v Prešernovem gledališču Kranj, se pridružujemo vsi, ki nam je pri srcu gledališka umetnost in jo zelo pogrešamo v teh hudih časih, ko se je morala umakniti z naših odrov.

IK

Narodna in študijska knjižnica Trst - Feiglova knjižnica Gorica Knjige na dom – knjige v objem

Kljub skokovitemu porastu uporabe virtualne knjižnice se knjižničarji zavedajo, da ta občanom ne zagotavlja vsega nujno potrebne gradiva. V času zaprtja knjižnice so prikrajšani zlasti mladi, ki ne morejo dostopati do gradiva za učenje in študij, pa tudi starejši občani, ki niso večji sodobne tehnologije, hkrati pa so v tem obdobju najbolj ranljiva in pogosto tudi socialno najbolj izolirana skupina.

Zato so si v Narodni in študijski knjižnici zamislili, da bi članom omogočili izredno izpo-

da bodo ob prevzemu upoštevali pravila (zaščitna maska, rokavice, varnostna razdalja). Storitve bo brezplačna. Članom knjižnice bodo dostavljali na dom izključno gradivo Narodne in študijske knjižnice iz Trsta in Knjižnice D. Feigla iz Gorice, ki ga potrebujejo za učenje in študij. Izjema so upokojenci, starejši od 65 let, ki bodo lahko v času izrednih razmer naročili katerokoli gradivo, tudi knjige za branje v prostem času. Zaradi tega je k pobudi pristopil tudi krožek KRUT.

Naročila za Tržaško sprejemajo

storitve, lahko prosijo za včlanitev po elektronski pošti oz. po telefonu ob navedenem urniku.

Obvezni podatki ob naročilu so: ime in priimek, številka članske izkaznice, naslov, telefon, točen izbor knjig (avtor, naslov in po možnosti tudi signatura).

Član bo lahko naročil največ 5 knjig naenkrat in le enkrat do konca maja. Če bodo ugotovili, da je ta nova usluga naletela na dober odziv, bodo le-to nadaljevali tudi po koncu izrednih razmer, sicer v nekoliko spremenjeni obliki.

Gradivo bo dostavljeno v papirnatih vrečkah. Vračanje gradiva za zdaj ne bo mogoče, ker čakajo na navodila, kako bi potekala varna izposoja in vračanje, da ne

bi ogrožala zdravja uporabnikov in zaposlenih. Člani bodo lahko podaljšali rok izposoje in gradivo zadržali doma do ponovnega odprtja knjižnice. Člane, ki bodo imeli izposojeno gradivo, bodo sproti obveščali o morebitnih spremembah. Zamudnine do enega meseca po ponovnem odprtju knjižnice ne bodo obračunavali.

Vladka Tucovič Sturman

Umiti, pomiti, prati

V dneh, ko smo na vsakem koraku soočeni z glagoloma umiti in razkužiti ter sploh z besedjem, ki je povezano s higieno, bo nemara zanimivo nekoliko podrobneje si ogledati razliko med glagoli umiti (in umiti si ter umiti se), pomiti in prati. Pogosto namreč slišim, da se solata umiva ali posoda pere, kar se mi zdi dokaj neobičajno. Poglejmo, kaj o pomenu teh glagolov pravi Slovar slovenskega knjižnega jezika. Glavna pomenska razlaga pri glagolu umiti je: "očistiti telo, del telesa navadno z vodo in milom"; lahko pa glagol umiti zamenjuje tudi glagol pomiti, namreč: "umiti posodo, tla, avtomobil", slednje v pomenu "oprati ga", od koder ni daleč do besede avtopralnica. Da je glagol umivati v zvezi s čiščenjem telesa, nam pove tudi pomen tvorjenke umivalnica: "prostor za umivanje" – v sodobnem času umivalnico zamenjuje beseda kopalnica, čeprav je kopanje samo eden od načinov umivanja (poleg prhanja oz. tuširanja oz. t. i. umivanja pod pipo ali pred umivalnikom). Da se posoda pomiva, o tem priča besedna zveza pomivalni stroj, da se perilo pere, pa pralni stroj; tako pravi tudi Slovar slovenskega knjižnega jezika pri glavni pomenski razlagi glagola pomivati: "kaj z vodo ali drugo tekočino čistiti; pomivati posodo, stopnice" in glagolu prati: "z vodo in pralnimi sredstvi odstranjevati umazanijo s tkanine". Dodatna pomenska razlaga pa pravi, da prati lahko pomeni tudi "z vodo odstranjevati umazanijo s česa sploh; prati solato". Kaj torej počnemo z radičem, regratom, berivko, poletno solato, rukolo, endivijo in drugimi vrstami listnate zelenjave? Peremo jo, ne umivamo je, vsaj v knjižni slovensčini je tako. Tudi krompir in drugo zelenjavo peremo. Posodo po uporabi pomijemo ali umijemo. Še pred vsem tem pa si

JEZIKOVNICA

84

seveda moramo umiti roke. Pa smo pri glagolih umiti, umiti si in umiti se, pri čemer ni veliko dvomov. Umivamo posodo, umijemo si roke in umijemo se, ko si ne umijemo samo rok.

Glagol prati je sestavina kar nekaj frazemov, ki so v Slovarju slovenskega knjižnega jezika navedeni v t. i. frazeološkem gnezdu, npr.: "prati umazano perilo – obravnavati domače, osebne spore, nesoglasja vpriči drugih; prati komu glavo, možgane – idejno, nazorsko, politično ga prevzgjajati, preusmerjati". Spričo podpiranja trajnostnega razvoja in ob dejstvu, da si v tem času lahko pomagamo tudi s pralnimi kirurškimi maskami, pa ni odveč ogledati si še pomen pridevnika pralen: "ki se da prati: pralna obleka".

S frazeološkega gledišča je zanimivo tudi glagol umiti: vsi vemo, kaj pomeni svetopisemski frazem "umiti si roke (kot Pilat)" ali "po pilotovski umiti si roke", katerih pomen navaja tudi Slovar slovenskih frazemov Janeza Kebra: "znebiti se krivde; ne sprejeti odgovornosti za negativno dejanje, ki ga je kdo storil ne popolnoma

prostovoljno". Mogoče manj znan pa je frazem "po mačje se umiti" oz. "umivati se kot mačka", kar pomeni "zelo površno se umiti", saj vemo, da se mačka umiva samo s svojo slino, ki si jo prek jezika in tačk nanaša na dlako. Mačje umivanje rok se v času koronavirusa seveda niti približno ne priporoča!

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Knjiga na dom Knjige v objem

sojo knjižničnega gradiva z dostavo na dom in jo poimenovali *Knjige na dom – knjige v objem*. Storitve bo na Tržaškem ob petkih izvajala druga Vital, na Goriškem pa bodo knjige dostavljale same knjižničarke ob sredah. Dostava bo potekala brez neposrednega stika z uporabniki in upoštevajoč vsa priporočila pristojnih organov. Bralce prosijo,

na elektronski naslov (trst@knjiznica.it) in po telefonu (040 635629) od torika do petka med 9. in 12. uro, za Goriško pa na e-mail gorica@knjiznica.it in po tel. (0481 531733) ob istih urah od ponedeljka do četrta. Ob teh terminih so knjižničarke tudi na razpolago za morebitne informacije in za skene gradiva. Nečlani, ki bi se želeli poslužiti

POGOVORI Renato Kneipp, Sergij Petaros, Roberto Decarli, Andrea Wehrenfennig

Zaprtje železarne, delovna mesta in okolje

Železarna je zelo kontroverzna tematika, o kateri je bil govor veliko let s socialnega in okoljevarstvenega vidika. Tudi zato je bilo dogajanje okoli tega objekta verjetno eno najbolj zapletenih, spornih in težavnih v zadnjih letih tržaške zgodovine. O pomenu zgodovinske-

programskega dogovora, ki naj bil določal industrijski preobrat zaposlenih. V Trstu beležimo velik padec drugega sektorja, to se pravi zaposlenih v industriji, in tega si tako pomembno mesto ne sme privoščiti. Trst ima vsekakor priložnost, ki je druga mesta mogoče nimajo, saj

ce, predvsem kar se tiče dostojanstva in varnosti na delu.

V kakšnem položaju so torej delavci, ki so bili zaposleni v železarni? In v katerem stanju je območje tega velikega industrijskega objekta? To nas zelo skrbi. Trst si ne

majhen griček. To delo mora nedko napraviti in menimo, da edino država lahko poseže in vloži toliko denarja. Ti delavci bi lahko začasno delali prav pri bonifikaciji. Blizu železarne nastaja nova logistična platforma, ki je edini način, da se pristanišče širi, in pri tem bi bilo zelo kori-

Foto damij@n

ga zaprtja železarne smo se pogovorili z nekaterimi političnimi predstavniki, osebno stmi in domačini, ki so bili s to mogočno strukturo v neposrednem stiku. Taka delikatna tema ima seveda različna mnenja, nedvomno pa je zaprtje osiromašilo Trst z industrijskega in gospodarskega vidika ter pustilo brez dela več kot 400 delavcev.

Renato Kneipp, sindikalist
Kaj pomeni zaprtje železarne in kako gledate na to?

Na zaprtje železarne ne gledam z navdušenjem. Če gledamo to v širšem kontekstu, se Italija in Evropa osiromašijo z vidika proizvodnje jekla, kar pomeni, da postajata vedno bolj odvisni od železa, ki ga proizvajajo na Kitajskem in v Indiji. Bojim se, da kakovost jekla ne bo tako dobra kot naša. Odreči se primarni industriji ni pozitivno, bolj pametno bi bilo posodobiti naprave, da bi manj onesnaževale, kot delajo drugod po Evropi, kjer zagotovo varnost delavcev in tudi tistih, ki živijo okoli takega objekta, ter znižajo onesnaževanje na minimum. Pri nas pa so premalo vlagali v posodobitev in jaz, ki sem živel v Šklednju in ki vsekakor hodim večkrat tja na obisk, lahko rečem, da se je v zadnjih desetih letih stanje zraka poslabšalo. To je znak, da je prevladala malomarnost. Z zaprtjem vsekakor nismo rešili problema onesnaževanja, smo ga samo premaknili na drugi konec sveta. Mislim, da so bila na voljo boljša izhodišča.

Drugi vidik, ki nas skrbi, so seveda delavci in izguba delovnih mest, predvsem tistih, ki so delali preko zunanjih podjetij, kot je navada zdaj, in so zato še manj zaščiteni. Do danes ni prišlo še do podpisa

ima pristanišče, ki ima v zadnjih letih vedno več prometa; prav na območje železarne bi se lahko selila in tu nastala nova podjetja, predvsem na tistih oddelkih, kjer so že naredili pomembne investicije. Med drugim je blizu tudi železnica, ki je dodatna vrednost, saj se zaradi nje zmanjša tudi tovorni promet. Nastala bi nova delovna mesta in Trst bi rastel. Delovna mesta so tudi povezana z mladimi Tržačani, ki žal vedno bolj zapuščajo mesto prav zato, ker ne dobijo dela. Nimajo takih perspektiv, kot bi si sami želeli in ki bi jim poplačale trud, ki so ga vložili v dolgoletni študij. V sindikatu, ki ga predstavljam, upamo, da se bodo investicije in rast pristanišča nadaljevale. Zdaj imamo tudi dve zelo pozitivni osebnosti,

sme privoščiti izgube niti enega delovnega mesta, kot sem prej povedal. Delavci so zdaj v dopolnilni blagajni, nazadnje so podaljšali rok dela tudi tistim, ki niso bili stalno zaposleni, kar je gotovo pozitivno. Vsem pa so obljubljali nadomestno delo, obljubo bo težko držati, ker temu niso namenili nobenega programa. Napake so bile narejene na več področjih, politika ni pomagala, veliko je govorila, a malo naredila. Zadnja leta je desnica obljubljala zaprtje železarne in tako verjetno tudi zmagala na volitvah, nazadnje so to naredili sami lastniki, glede delovnih mest pa ni bilo nič storjenega. To je velik problem, saj so ti delavci mladi in treba je zagotoviti prihodnost njim in njihovim

stno, če bi prišlo v poštev tudi območje nekdanje železarne. Pri vsem tem je stanje zakomplicirala še pandemija, zdaj je vse ustavljeno in zdravstveni krizi bo sledila tudi gospodarska, zato smo resno zaskrbljeni za naše delavce.

Na koncu bi vas vprašal še za misel ob 1. maju, ki je letos zaradi okoliščin potekal drugače ...

Geslo 1. maja je delati v varnosti in gledati v prihodnost. Tudi Cerkev in papež v zadnjih letih gledata zelo zaskrbljeno na družbo, ki se nevarno spreminja v negativno smer. Človek postaja številka in v ospredju so samo interesi. Med gesli ob 1. maju je pavto, da moramo postaviti v osprednje osebo, zdravje in okolje, v katerem živi ta oseba, in ne zgolj zaslužka, kar žal prevladuje danes vsepovsod. Te vrednote so tudi tisto, kar združuje ljudi po svetu. 1. maj je dan, v katerem izražamo solidarnost s tistimi, ki nimajo ne dela ne pravic. Tudi če je bil letos 1. maj okrnjen zaradi pandemije, so prišli vseeno do izraza principi in ideali, ki so v današnjem času, ko prevladuje egoizem, še toliko pomembnejši. To so mir, bratstvo, solidarnost in pri nas prav gotovo sožitje med različnimi narodi.

Sergij Petaros, domačin in dolgoletni rajonski svetnik v Šklednju

Ko je nastala železarna v Šklednju, ni bilo tako kot danes. Veliko stvari se je spreminilo. Takrat je bila železarna bolj oddaljena od vasi in tam so delali domačini, ljudje iz okolice Trsta, Krasa, vse do Istre. Potem je vas začela rasti in naselja so se začela približevati temu industrijskemu objektu. Ljudje, ki so

Foto damij@n

to sta predsednik pristaniške uprave Zeno D'Agostino in generalni tajnik Mario Sommariva, ki imata jasne ideje in ne poznata tržaškega rekla "non se pol". Zaradi njiju se je izboljšal tudi status delav-

družinam. Območje železarne bo treba bonificirati, in to ne samo tisti del, ki je bil danes opuščen, ampak tudi tiste dele, kjer so že leta taki kupi materiala, da so celo ustvarili

Izjave predstavnikov SSK

Igor Gabrovec, deželni svetnik in tajnik SSK

Epilog zgodbe o škedenjski železarni je skoraj priložniški primer tega, kar se dogaja, ko neka skupnost ali družba ni voljna ali sposobna dolgoročnega načrtovanja. Pozornost tržaške elite do industrijske plati mestnega gospodarstva je že dalj časa kazala globok minus. To dokazuje že bežen pregled praznih proizvodnih hal v tržaškem predmestju, ki nemo pričajo o dejavnosti, ki je bila živahna in donosna še pred nekaj desetletji. Tržaška družba je v veliki meri sestavljena iz upokojencev in javnih uslužbencev, kar je posledica italijanske usmeritve mesta, ki je vse povojno obdobje ležalo na robu države in v predsobi blokovsko deljene Evrope. Krajši konec so medtem potegnili tudi trgovci, katerih posli so še do osemdesetih let prejšnjega stoletja kar blesteli.

Škedenjski plavži so ugasnili. Pozornost gre seveda nameniti delavcem in njihovim družinam, ki imajo potrebo in pravico, da si na novo zamislijo delovni dan in lastno dostojanstveno preživetje. Mesto Trst in njegov vodilni razred pa se morata resno zamisliti v srednje in dolgoročen gospodarski načrt, ki naj ne bo le fantazijska knjiga sanj. Možnosti je veliko. Lahko bi bil Trst s svojo bogato zgodovino in raznolikim zaledjem mesto kulture, znanosti in turizma. Potrebne so infrastrukture, promocija in kakovosten pristop k ponudbi. Trst lahko razvija tudi pristaniško dejavnost. Potrebni so dogovor in torej sinergija z ostalimi pristanišči severnega Jadrana, recimo vsaj od Reke do Benetk, in boljša železniška povezava.

Možne so še številne druge opcije. Zadnje poglavje o železarni nas mora vendarle strezniti, da začnemo načrtovati in uresničevati druge možnosti. Drugače bomo le še naprej pričeli zadnjih poglavij in se bomo hudovali nad tem, da se zgodbe vselej žalostno končujejo. Odmisliti moramo, da ni vedno le stvar nesrečnih naključij.

Igor Švab, podpredsednik občinskega sveta in svetnik SSK

Zgodba železarne je žal zgodba velikih špekulacij. Veliko problemov je nastalo prav takrat, ko je občina dovolila gradnjo stanovanj tako blizu železarne. Okoljevarstvena tematika ni bila tako aktualna, gotovo so vedeli, da je onesnaževanje problem, a tudi, da bo nekega dne železarna zaprla in se bodo cene stanovanj in zemljišč blazno zvišale.

Z zaprtjem škedenjske železarne se končuje tudi del tržaške zgodovine na industrijskem področju. Res je in strinjam se z dejstvom, da je skrb za okolje zdaj med glavnimi točkami. Prepričan pa sem, da zaprtje železarne ni bila edina rešitev. Prav gotovo bi lahko posodobili naprave, saj je bilo pripravljeno v to vlagati tudi lastništvo železarne, kar bi bistveno omejilo onesnaževanje, kot se dogaja v drugih evropskih državah, in s tem bi tudi ohranili delovna mesta. Politika pa se je do problematike železarne obnašala vedno demagoško, nazadnje tudi guverner Massimiliano Fedriga in župan Roberto Dipiazza. Sam izražam predvsem skrb za usodo približno 400 delavcev in njihovih družin, ki prav gotovo doživljajo hude čase, še bolj zdaj, ko se bodo zaradi koronavirusa in hude krize težko zaposlili.

Peter Močnik, deželni predsednik SSK

Ni treba, da se imamo za norca. Železarna je grozno onesnaževala. Če si šel do znancev ali sorodnikov v Škedenj in se naslonil z roko na ograjo, je postala takoj črna od prahu. Sploh ne vem, kako so takrat, v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, naredili regulacijski načrt in dovolili, da se tam gradijo stanovanjski bloki. Zdrava pamet pove, da bi moralo biti prepovedano. To je, kar lahko po pravici povemo glede okolja in zdravja. Mimo tega, da je ta onesnaževalni center škodoval zraku celega mesta in vplival tudi čez mejo (ko je pihalo, je prišel slab zrak do Kopra), niso nikoli imeli načrta v primeru zaprtja. In tukaj nastane drugi problem, ki so seveda delovna mesta, saj je ostalo na cesti 400 delavcev, ki morajo skrbeti za svoje družine. Govorili so, da bodo naredili neke vrste "rekonverzijo" teh delavcev in jih zaposlili v pristanišču, do tega pa za zdaj ni prišlo. Imeli pa so dovolj časa, da bi na to pomislili pred zaprtjem objekta. Izbire za to so bile porazne in postopek zelo nerodno speljan, brez neke skupne vizije. Politika pri vsem tem ni rešila nič, in to desetletja, ne levica ne desnica. Politika nas je zasula s poplavo besed glede železarne, a nobeden ni realno rešil problema. Zgodba se je "sklenila" samo, ko se je lastnik odločil, da zapre, ker je očitno imel določena izhodišča in je zato izbral tako odločitev.

živeli v novih hišah in delali v železarni, niso bili več s Tržaškega, ampak so bili priseljenci. Takrat so se začele tudi težave, predvsem zaradi stavb, ki so bile ob železarni. Onesnaževanje, prašni delci so bili na balkonih teh ljudi in zato so se začeli tudi protesti. Ko sem bil v rajonskem svetu, so bila mnenja različna, mi (mislim predvsem na domačine in na Tržačane) smo se vedno zavzemali, da bi železarna delovala naprej, saj je bila pomembna za tržaško industrijo in zaprtje je pomenilo tudi izgubo številnih delovnih mest. Smo si pa nedvomno želeli, da bi posodobila naprave, predvsem zato, da bi bistveno omejila onesnaževanje, ki je brez dvomov postalo velik problem. Železarna je za domačine pomenila kruh, zato je bila zelo pomembna. Drugače pa so mislili tisti, ki so

prišli živet v njeno neposredno bližino. Časi so se spremenili in ljudje, ki tam živijo, ne delajo več v njej, zato je postal pritisk za zaprtje večji. Nekateri so bili prav gotovo v skrbeh, ker so imeli slab zrak, veliko jih je pa tudi takih, ki so špekulirali. Stanovanjja in zemljišča so kupili za malo in z zaprtjem bi ta pridobila veliko vrednosti, kar se je tudi zgodilo. To bo tudi velik problem. Argument je bil in je še vedno zelo kontroverzen. Nekateri so zadovoljni, drugi ne; kaj se bo zgodilo v kratkem, ne vem. Gotovo je, da so zdaj v največji stiski delavci, ki so izgubili delo in so jim obljubljali, da jim bodo poskrbeli drugo. Dvomi, da je dovolj prostora v pristanišču za toliko delavcev, in zdaj nas čaka tudi gospodarska kriza. Bomo videli.

POGOVOR Anica Trento, odbornica Slovenske Vincencijeve konference

Pomoč in dobrodelnost se nista ustavili!

Tržačanka, nekdanja lekarnarica in dolgoletna odbornica Slovenske Vincencijeve konference, nam je povedala nekaj misli in občutkov glede življenja v Trstu, prepovedi premikanja, položaja starejših in Slovenske Vincencijeve konference.

Kako doživlja pandemijo, ki je pretresla naše življenje?

Žalostno. Mislim, da ta beseda opisuje stanje in misli vseh nas. Zmanjkala je svoboda. Zdaj smo pač zaprti in moramo ubogati, da bi se stanje ne poslabšalo, zdravje je namreč na prvem mestu. Trst je v FJK najbolj pod udarom, tukaj je največ okužb in tudi žrtev.

Na pepelnico sredo sem se s hčerko Lučko vračala iz Neaplja, kjer smo imele neverjetno lepe sončne dneve in zato se je tam sprehajalo na tisoče ljudi. Ta okužba se je zdela še daleč od nas, takrat so bile začetne težave v Lombardiji, nismo pa pričakovali, da bi kmalu zatem tudi mi morali spremeniti način življenja. Ko sva pristali v Benetkah, pa sva takoj razumeli, kako se razmere slabšajo, saj je bilo veliko letališč, na katerem navadno čaka in se sprehaja gneča ljudi, skoraj prazno. Tako se je v bistvu začelo in od takrat smo nekako zaprti v hiši. Hčerka me pride obiskat oz. mi kaj prinese enkrat na teden; to srečanje izkoristiva, da se v varnostni razdalji tudi malo pogovoriva. Sin Robi pa stanuje v Sežani, zato se ne vidiva že en mesec oz., odkar je Slovenija zaprla meje za tako imenovane "nenujne" potrebe.

Tako doživljanje zelo vpliva na psiho. Jaz živim v stanovanju, v središču Trsta. Navajena sem biti zelo aktivna, rada se premikam in potujem, zato je bilo na začet-

ku kar naporno. Da bi se vsaj malo sprehodila, sem šla dnevno do trafike in kupila časopis. Veliko časa pa imam za razmišljanje in opazovanje. Mislim, da sem prvič v življenju prisostvovala

slim na potovanja. Mislim, da je to neke vrste psihološka obramba. Tako ljubim potovanja in izlete, da ne smem misliti, kaj sem imela na programu in kaj bi še rada videla, ker bi se me verjetno

Ti si dolgoletna odbornica Slovenske Vincencijeve konference. Kako doživljajo starejši to izredno stanje in kako poteka delovanje dobrodelnega društva?

Starejši so gotovo zaskrbljeni in tudi osamljeni, saj se jim družinski člani ne smejo približati zaradi varnostnih razlogov. Problematično je tudi stanje v domovih za ostarele, v katerih je prišlo do večjih okužb. Z verskega vidika je tudi komplicirano, saj ni maš, ki so za vernike pomemben duhovni trenutek in istočasno tudi trenutek druženja in pogovora z duhovnikom in drugimi.

Kljub izrednim razmeram smo se pri Vincencijevi konferenci prilagodili vsemu, kolikor se je pač dalo. Žal so odpadli mesečne maše v slovenskem jeziku in drugi dogodki, ki jih prirejam v domu ITIS. Koronavirus nas je pretresel prav v predvelikonočnem času, ko smo navadno s člani pripravljali oljčne vejice v središču mesta, Barkovljah, Rojanu ter pri Sv. Ivanu in jih potem delili na oljčno nedeljo. Prispevek smo potem namenili potrebnim in družinam v stiski. To je bila dragocena pomoč, prispevek pa je letos zaradi izrednega stanja zmanjkal. Ljudje so imeli vsekakor možnost prispevati dar na nakazilo; povedati moram, da kljub hudim razmeram niso pozabili na nas. Po navadi smo se za pogovor in prispevek srečali z ljudmi v stiski, zdaj pa poskrbimo, da dobijo prispevek na dom. Seveda je tokrat zmanjkal osebni stik z ljudmi, kar je zelo boleče. Vsekakor vztrajamo in naredimo, kar zmoremo, seveda tudi z dragoceno pomočjo darov, ki nam jih namenjuje člani in dobrotniki.

Matevž Čotar

prebujanju narave. Na dvorišču blizu stanovanja sta namreč dva velika kostanja, ki sta bila na začetku izrednega stanja popolnoma gola; opazovala sem, kako počasi rastejo listi in kako sta nato zacvetela.

Izredno rada potuješ, večkrat mi pripoveduješ o dogodivščinah po svetu, verjetno pa bomo še nekaj časa kar "prizemljeni" ...

Po pravici povem, da zdaj ne mi-

lotila depresija. Zadnja leta veliko potujem, zadnje čase sem bila v Peruju, Kanadi in Indiji. Kot sem že povedala, sem bila letos v Neaplju in začela sem že razmišljati o potovanju v Afriko ali Argentino. Mislim, da lahko mirne duše povem, da vsega tega letos žal ne bo. Osebnostno mi je bilo zelo srečno, če bi se odprle bližnje meje, deželne in državne, da bi lahko šla v Slovenijo obiskat sina in mogoče na krajši izlet v naravo.

Obvestila

ZCPZ - Gorica vabi na spletno predavanje v živo z naslovom "Koncert v sakralnem prostoru - kako sestaviti spored skladb", ki bo v četrtek, 7. in 14. maja 2020, ob 20.30. Srečanje bo potekalo na Facebook strani Združenja (ZCPZ - Gorica) in ga bo vodil duhovnik g. Karel Bolčina.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Marjanca Prosen 20 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

Dne 3. maja je praznoval okroglih 80 let naš dolgoletni in zvesti član

ter nekdanji rajonski svetovalec

SERGIJ PETTIROSSO

Še na mnogo zdravih in polno korajžnih let mu želi

STRANKA SLOVENSKA SKUPNOST

V spomin na časnikarskega kolego

Poslovil se je Lojze Abram

Ko so se v našem vsakodnevem izrazoslovju pojavljali v vedno večjem številu angleški izrazi in izkoreninile pristne slovenske besede, se je Lojze Abram odločno postavil v bran materinščine. Prihran-

dojeli, povsem razumeli in osvojili. Slepo posnemanje sicer gospodarsko uspešnega poslovanja v povsem drugačnem kulturnem okolju, ki je, kot na primer naše, vezano na bogato tradicijo in kulturno razvejenost, naj-

večkrat skriva vrsto čeri, med katerimi še posebej izstopa nevarnost medijskega monopola in torej informativnega enoumja ter kulturne globalizacije, ki zna, v relativnem kratkem času, zavreči celotno našo kulturno dediščino na odlagališče za staro šaro in spreminiti naš pogovorni jezik v no-

jeno mu je bilo izrazoslovje, ki se je pojavilo s pandemijo koronavirusa. Povsod že beremo, da se bo lock down (zapora) nadaljeval tudi po drugi fazi, da je nujno povečati število swabov (brisov), da edino z zaščitnimi maskami lahko preprečimo širjenje droplet, po naše kapljic.

Lojze Abram je bil sila natančen, še posebej na delu, tekst je oddal šele, ko ga je dvakrat prebral in popravil vsako napako, naj je šlo za slovnično ali zatipkano. Količkrat je v Tržaški knjigarni, ko je bila še v ulici sv. Frančiška in pozneje v Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu, vzel v roke knjigo, ki mu jo je ponudila Ilde, jo listal, dokler ni našel napake. Najprej jo je pokazal Dušanu Jakominu, predsedniku JARŠK-a, skupine petih prijateljev (Jakomin, Abram, Rudolf, Šušteršič in Košuta), nato pa še ostalim, ki smo se redno dobivali vsako soboto okrog 10. ure, ko je Dušan končal snemanje oddaje Vera in naš čas na radiu. Dušan in Lojze, Gigi za nas, čeprav tako različna, sta bila vezana drug na drugega, kot sta lahko le siamska dvojčka. Količkrat sta navezala pogovor na medije, češ da smo v poplavi tiskanega, elektronskega in medijskega, ki posredno ali neposredno preplavljajo naš vsakdan, nas privede do nepoznavanja, ker nimamo časa, da bi jih zavestno

skovanščino. Dušan je s svojim Vestnikom skušal na dojemljiv in preprost način pritegniti bralca k razmišljanju, Gigi je pritrtil, da je to edini pošten način novinarstva.

Spomini gredo v vsakoletna decembrska srečanja športnih novinarjev v raznih smučarskih krajih Južne Tirolske in Benečije. Z Gigijem in Mariem Šušteršičem smo bili izredno povezana trojca, še posebej po večerji, ko smo zapeli italijanskim kolegom venček naši narodnih. S svojim tenorjem je Gigi požel marsikateri aplavz. Decembra 2013 smo bili spet na smučanju. S seboj sem imel računalnik s prvim osnutkom Dušanove knjige Od petrolejke do I-pada. Po večerji me je Gigi spremljal v sobo in prebral Dušanove spomine. Zdaj pa zdaj si kaj zapisal, da je Dušana na prvem sobotnem srečanju zaprosil za pojasnilo ali pa mu predlagal, da bi stavek drugače izpisal. Natančen je bil tudi kot fotograf, saj je pritisnil na sprožilec le, ko je bil prepričan, da bo slika dobra, novo tehnologijo je sicer uporabljal, toda s posnetki je upravljal pazljivo, kot da bi še fotografiral s filmom. Dobra fotografija ga ni prepričala, iskal je najboljšo, in če je ni imel v arhivu, se je odpravil in jo posnel, pa čeprav na Nanosu, kot za knjigo Bojana Pavletiča, ki jo je uredil in opremil.

Saša Rudolf

Z 10. strani

Zaprtje železarne...

Andrea Wehrenfennig, odbornik Legambiente FJK

Povedal bom nekaj z okoljevarstvenega vidika, s katerim se vrsto let ukvarjam. Z zaprtjem železarne se je nekako končala borba, ki je trajala v mestu veliko let. Mi kot Legambiente smo zadnja leta precej monitorirali onesnaževanje s posebnimi napravami, ki smo jih nastavili v različnih delih mesta s pomočjo občanov, ki jim je pri srcu okolje. Na ta način smo ustvarili omrežje predvsem v okolici Škednja in smo lahko imeli pod nadzorom podatke o onesnaževanju, ki nadgrajujejo uradno omrežje Arpa FVG, ki meri le dnevne srednje vrednote mikrodolcev v ozračju. Z

zaprtjem železarne in zmanjšanjem prometa so se rezultati bistveno izboljšali. Mi smo vedno zagovarjali dejstvo, da delavci ne bi smeli plačevati škode, povzročene okolju. To je napaka, odločitev oz. neodločitev lastništva in javnih ustanov oz. politike za nepodpisan dogovor z delavci, ki bi jim zagotovil nadomestno delo, tako kot obljubljeno. Odločitev o zaprtju je bila po mojem mnenju neizbežna, ker je objekt preveč zastarel, da bi lahko realno upali v investicije lastnika za posodobitev. Edina izboljšava je bil sesalnik, ki je res pomagal in zmanjšal količino prašnih delcev, a le večjih, ne pa mikrodolcev, ki so prav tisti, ki nam gredo v

Foto damij@n

pljuča in povzročijo resne težave in tudi rakasta obolenja. Med drugim filtri ne zaustavijo raznih plinov, ki so vseeno šli v ozračje. Res je, da so bile vse škodljive snovi pod mejo, ki jo dopuščajo zakoni, a problem je, da v ozračju, v pljučih in človeškem organizmu se potem nabere vse skupaj. To je še toliko bolj aktualno danes v času pandemije, saj razne študije obravnavajo prav povezovalne takih onesnaženih področij s težavami, ki jih imajo okuženi na pljučih, saj si lahko predstavljamo, da virus dobi v oslabilih pljučih večjo možnost za napad.

Roberto Decarli, nekdanji občinski svetnik in dolgoletni delavec v železarni 32 let sem delal v tem pomembnem tržaškem industrijskem objektu in stanje je zelo skrb

vzbujajoče in tragično, saj je ostalo doma več kot 400 oseb, ne da bi vedeli kaj o prihodnosti. K temu se je dodala še pandemija koronavirusa. V začetku je bilo rečeno, da bi morali ti delavci iti v neke vrste dopolnilno blagajno, ki naj bi bila večja od tiste običajne, zdaj pa se zdi, da lastništvo ni držalo obljube. To so delavci, ki so imeli kar visoke plače in so preživljali tudi družine, zdaj pa prejemajo krepko pod 1.000 evrov. Si lahko predstavljate, kaj to pomeni. Po pravici povedano, nobena politična uprava ni veliko naredila za izboljšanje stanja železarne. Zanimivo je to, da se župan Di-piazza in desničarska uprava od leta 2001 do 2011 nista ukvarjali s problemom železarne. O zaprtju so začeli razpravljati komaj po občinski upravi Cosolinija in deželni Serracchianijeve, ki sta se začeli delno ukvarjati s to problematiko. Tudi levičarske uprave bi lahko naredile in bi morale narediti bistveno več, to gotovo, desnica pa ni naredila prav nič, nasprotno, onesnaževanje je bilo na višku. Žal mi je, da ni prišlo do srečnejšega konca zgodbe, veliko je bilo napak, za katere bodo po krivici plačali delavci in mesto Trst.

Letošnja razglasitev nagrajenca na spletu

Založba KUD Sodobnost International bo v sredo, 6. maja, razglasila nagrajenca natečajev za najboljši slovenski esej in najboljšo kratko zgodbo 2020. Za najboljšo kratko zgodbo je nominirancev deset, za esej pa 12.

Med nominiranci za nagrado in objavo v reviji je tudi zgodba Zbirka punčk naše sodelavke Mojce Petaros.

Nagrajenca bodo zaradi trenutnih razmer razglasili na spletni strani www.sodobnost.com.

POGOVOR Cristian Visintin

Ekonomija, šport, mediji in še kaj

Cristian Visintin je doma s Peči pri Sovodnjah. Zaključuje študij ekonomije v Ljubljani in je zaposlen kot študent v mednarodnem farmacevtskem podjetju v Ljubljani ter redno sodeluje z nekaterimi mediji. Z njim sem se pogovoril tudi zato, da bi na podlagi svojega znanja in izkušenj izrazil mnenje o posledicah, ki jih bo prinesla prekinitvev gospodarskih in industrijskih aktivnosti zaradi koronavirusa. Cristianu se še enkrat zahvaljujem, da sva kljub okoliščinam opravila ta intervju.

Predstavi se našim bralcem!
Pozdravljen, Samuel. Ime mi je Cristian Visintin, star sem 22 let in živim na Peči pri Sovodnjah. Leta 2016 sem sklenil klasični licej Primoža Trubarja v Gorici in se nato vpisal na Ekonomsko fakulteto v Ljubljani. Bil sem član Slovenske zamejske skavtske organizacije, 11 let sem igral klavir, zdaj pa se že nekaj let ukvarjam s košarko.

V kratkem boš diplomiral iz ekonomije v Ljubljani. Kakšna so bila ta univerzitetna leta?

Tako je, pred mano je še zadnji izpit na dodiplomskem študiju. Štiri leta so minila zelo hitro, tudi ker sem ubral nenavadno študijsko pot. V prvem letniku sem opravil vse izpite v angleškem jeziku, saj Ekonomsko fakulteta ponuja tudi to možnost. V drugem letniku sem nato izbral program Denar in finance, ki pa poteka samo v slovenščini. V tretjem letniku sem v okviru programa Erasmus+ odpotoval za en semester v Hanover na Leib-

niz Universität Hannover; bila je čudovita izkušnja, saj so vsa predavanja in izpiti potekali v gradu iz 19. stoletja. Izmenjava mi je tudi omogočila, da bom na koncu dodiplomskega študija opravil polovico izpitov v angleškem jeziku, polovico pa v slovenščini. Septembra bom nadaljeval svojo študijsko pot na magisteriju, toda nisem še izbral smeri.

Boš diplomiral preko spleta ali misliš, da ti bo uspelo v Ljubljani?

Mislím, da bodo vsi izpiti do konca semestra potekali preko spleta, in to za vse smeri na naši fakulteti. Sicer lahko še pride do sprememb, toda Ekonomska fakulteta ima v svojih vrstah marsikaterega študenta iz tujine, kar seveda pomeni, da obstaja večja nevarnost, da pride do novih okužb.

Imaš kakšno delovno izkušnjo? S čim se še ukvarjaš poleg študija?

Trenutno delam na Leku v Ljubljani preko študentskega servisa. Zelo sem zadovoljen, da se mi je ponudila ta priložnost v mednarodni farmacevtski družbi, saj sem pridobil veliko znanja in izkušenj. Imam tudi veliko srečo, da mi je Lek priskrbel opremo za delo od doma, tako da lahko nadaljujem službo kljub karanteni. Poleg dela in študija se najraje ukvarjam s košarko.

Kako deluje študentski servis? Katere so njegove prednosti?

Študentski servis nudi slovenskim univerzitetnim študentom možnost za zaposlitev v večini

slovenskih podjetij, trgovinah ipd. Ena od prednosti servisa je

gotovo dejstvo, da študentje lahko pridobijo dobro delovno izkušnjo na številnih področjih in si lahko ustvarijo finančno bazo - vse to po krajšem delovnem urniku, kot če bi bili redno zaposleni. Študentski servis ponuja tudi spletno stran, preko katere imajo zaposleni študentje dostop do vseh informacij v zvezi s svojo zaposlitvijo - od izpisa prihodkov do števila delovnih ur. V Italiji podobnega servisa žal ni, zato delodajalci večkrat izkoriščajo študente z delom na črno.

Poznamo te tudi zato, ker sodeluješ na medijskem področju...

Drži, že tri leta sodelujem pri oddaji Športel na televiziji Koper, kar me zelo veseli, saj združuje

moje zanimanje za novinarstvo in ljubezen do športa. V zadnjih dveh letih sem začel sodelovati tudi na Radiu Trst A, najprej z rubriko za študente Lov na Priložnost, zdaj pa pripravljam športno oddajo Timeout.

Kako doživljaš zadnji mesec in pol v karanteni?

Glede na to, da nadaljujem z delom brez večjih težav, nisem spremenil ritma življenja. Najbolj pogrešam druženje s prijatelji in šport. Po drugi strani pa sem spet odkril marsikaterega konjička iz otroštva, kot je na primer igranje klavirja.

Kakšne posledice misliš, da bo imel koronavirus na svetovno ekonomijo?

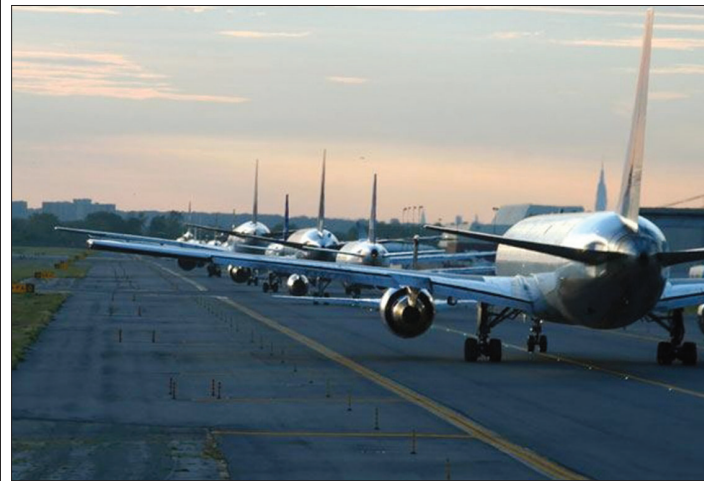
Verjetno je še prezgodaj, da lahko s natančnostjo ocenimo, katere bodo dolgoročne posledice na BDP. Vse je odvisno od tega, kdaj bo vlada sprostila ukrepe, toda ukinitvev prostega gibanja je v tem trenutku dvojni meč. Mislim pa, da je za veliko večino ljudi večja prioriteta vrnitev v službo, kljub temu da je nevarnost ponovnega navala za vogalom. Za marsikatero podjetje bo predolg odmor od poslovanja usoden, saj malokdo si je pričakoval 100% izpad prihodkov. Kaže, da se bodo razmere po 4. maju nekoliko sprostile; to bo prvi korak na poti do prekinitvev vseh protivirusnih ukrepov, toda če se ne bomo držali tudi novih pravil in smernic, bomo kmalu za tem spet na štartni točki.

Samuel Devetak

Zaradi pandemije koronavirusa Letalski prevozniki v množična odpuščanja

Letalski prevozniki, ki jih je pandemija novega koronavirusa močno prizadela, napovedujejo množična odpuščanja. British Airways bo zaradi izpada, ki ga je povzročil koronavirus, ukinitel do 12.000 delovnih mest, je sporočila skupina IAG, katere del je letalski prevoznik. IAG, pod okrilje katerega spadata tudi letalska prevoznika Iberia in Vueling,

francoska tiskovna agencija AFP, 5.000 delovnih mest po besedah izvršnega direktorja Rickarda Gustafsona predstavlja 40 odstotkov delovne sile letalskega prevoznika. Gustafson ne pričakuje, da se bo povpraševanje po letalskih povezavah na raven pred izbruhom pandemije vrnilo pred letom 2022. SAS naj bi 1.900 delovnih mest ukinitel na Švedskem, 1.300 na Nor-

je zapisal, da je odločitev sprejel na podlagi prepričanja, da bo trajalo več let, preden se bo letalski sektor vrnil na normalno raven. Skandinavski letalski prevoznik SAS je napovedal, da bodo odpustili do 5.000 zaposlenih, pri čemer je tudi SAS izrazil pričakovanje, da se razmere še nekaj let ne bodo normalizirale. Kot izpostavlja

veškem in 1.700 na Danskem.

Da bodo zaradi posledic pandemije odpuščali, so napovedali tudi v islandskem prevozniku Icelandair. Kot so zapisali, bodo odpustili okoli 2.000 ljudi. Hkrati so dodali, da se družba pripravlja na daljše obdobje, v katerem bodo izvajali minimalne operacije.

Uresničile so se mi otroške sanje

Pot k staroselcem v perujski deževni pragozd (7)

Na lov in ribolov hodijo moški. Uporabljajo ribiške mreže, v potokih pa ribe zajezijo in v vodo zlijejo kašo iz zmletih listov rastline barbasco. Omamljene ribe je lažje potegniti za nos! Pardon, iz vode. Vsaka družina ima tudi svojo chacro, kos zemlje, kjer gojijo manioko, banane, bombaž, kakavovec. Pridelke nosijo domov v koših, spletenih iz palmovih listov. Koš si s trakom obesijo čez čelo ali pa ga nosijo kot nahrbtnik. Na steptano zemljo pred hišo položijo velike plahte, kjer sušijo zrna kakava. Vreče zrn s čolni odpeljejo in prodajo v Atalayi. Nekateri gojijo zdravilna zelišča. Pokazali so nam tudi, kako pripravljajo masato. Gomolje manioke olupijo, belo meso stolčejo, skuhaajo, nato to kašo v koritu, ki je le izdolben kos debla, namakajo, včasih več dni, da fermentira. Masato imenujejo tudi pivo iz juke, meni pa se je ta pijača zdela podobna kefirju. Masato omili občutek lakote in daje moč za delo na polju. Pijejo jo skoraj ob vsakem obroku, še posebno pa za vsakniko. Imenujejo jo tudi sveto pijačo pragozda. Za častne goste jo takrat natočijo v veliko posodo iz lesa, po obliki podobno kravjemu rogu. Na spodnjem koncu ima majhno luknjico, skozi katero piješ, potem pa jo zatisneš s prstom in podaš naprej.

Hiške na koleh imajo odprt sprednji del, nekakšno teraso, za leseno steno pa je spalnica. Vse svoje stvari imajo zatakne pod streho iz palmovih listov. Na terasi je ena ali več visečih mrež. V take mreže položijo tudi dojenčke. Tu so varni

pred komarji. Babice jih zibajo in odganjajo muhe. Ponoči slišijo kače, ki se plazijo v travi med dreves. Lahko so tudi do tri metre dolge. Skrivajo se tudi v zapuščenih hišah. Mnoge so strupene. A v vsaki vasi je kaka curandera, zdravilka, ki pozna zdravilne učinke rastlin. Tudi kače ugrize se da pozdraviti, če do nje prideš pravočasno. Nekega večera opazujemo kot dlan velikega, kosmatega sivega pajka. Pri reki, kamor se hodimo kopat in prat perilo, nas neusmiljeno pikajo komarji in velike muhe in rdeče otekline bolijo več dni.

Pot do reke gre mimo hišk na kolih, med gostim grmovjem, mimo palm in visokih dreves, mimo chaker ali njivic, nato se strmo spusti po blatnem bregu do vode. Ob reki srečamo tudi kako indijansko družino. Otroci se kopajo, mame v velikih škafih perilo. Deklice na skalah ob reki sestavljajo vzorce in slike iz kamenčkov različnih barv in oblik. Neki očka pomaga mladi ženi pri pranju, nato škaf z opranim perilom dvigne na glavo in nese po strmem bregu proti domu. Struga in breg sta vsak dan malo drugačna, saj deževje naredi svoje. Premakne kamne, spere v mastno rdečo zemljo izkopane stopnice... Me se seveda kopamo v kopalnah. Od patra pa izvemo, kaj si zaprepadeni vaščani pripovedujejo med seboj - da se kopamo gole in da smo bele zato, ker

popijemo preveč mleka... Mladi zelo zgodaj začnejo živeti skupaj. Spoznali smo fanta, ki je pri dvanajstih letih že postal očka. Zdal si je z drugo ženo ustvaril novo družino. Ženske so majhne, drobne, suhe in vse imajo dolge črne lase, tudi starke. Rodijo same. Ko dobijo popadke, se umaknejo nekam ven iz vasi in rodijo na samem. Včasih jim pomaga mož. Otroke nosijo v vreči na hrbtu in jih dolgo dojijo. Starša z majhnimi

otroci spita v eni hiški, večji otroci pa v drugi, ki stoji čisto blizu. Kuhajo na ognju, ki ga zakurijo na dvorišču. Zaradi skromne prehrane je veliko otrok anemičnih. Taki imajo tanke rjave laske in blede kožo. Vlada jim je priskrbel krave, a tega mesa ne marajo. Ker niso mlekarike, od njih nimajo prav nobene koristi. Zato bo projekt zelenjavnih vrtov, v katerem sodelujejo tudi misijonarji, zelo dobrodošel.

Otroci pomagajo staršem pri vseh opravilih. Ker so skoraj vedno bos, so njihova stopala utrjena, prsti na nogah pa jim štrlijo narazen. Spoznali smo tudi curandero v Shini-pu, Mangullo. Suha starka z dolgimi črnimi lasmi, oblečena v široko tkano tuniko, je zibala vnučka in nam med plesom zapela nekaj pesmi. Srečali smo tudi Allegrio, drobceno staro, ki je vedno nasmejana, zato je tudi dobila tak vzdevek.

Obiščemo jih tudi v šoli in zanje pripravimo dopoldan z igrami, petjem, plesi, pravljicami in risanjem. Zadnji dan pripravimo družabne igre za vse, starše, stare starše in otroke. Plešemo, pojemo, igramo se gnilo jajce in še marsikaj. Vsi se zelo zabavajo in smejijo. Poglavarjeva žena vzame črno in rdečo barvo in nam na obraz nariše vzorce. Poslušamo tudi govore. Poglavar, katehet, pater Enrique, vsak nekaj pove. Takrat tudi razdelimo darila, ki smo jih prinesli iz Atalaye. Škaf in več kosov mila za pranje perila, mreže proti komarjem, olje, špagete, škatle vžigalnic, baterijo, ki se napolni na soncu, sladkor, riž, škornje in pelerine za dež in druge stvari, ki jim bodo prišle prav. Oni pa nam pripravijo sejem, tako da si lahko za spomin kupimo perjanico, košarice, torbe, možnjčke, ogrlice, zaplestnice. Do Atalaye sicer ni druge poti kot po omenjenih carreteri, lahko pa se pride tudi s čolnom po reki ali z vojaškim ali potniškim letalom. A leti so dragi in urnik je dokaj nezanesljiv. Ko smo se vračale, smo izbrale bote, to je velik podolgovat čoln, narejen iz kovine, pokrit z

nepremočljivo tendo in opremljen s klopni. Do pristanišča nas je zgodaj zjutraj, še v temi, peljal pater Alejandro. Zdel se nam je nekam slabe volje, a morda je bil le zaskrbljen, ali bomo prišle pravočasno. Bote skupaj s potniki prevažata tudi njihove tovore. Vreče s posušeni kakovostni zrna, koki, banane, zaboje s pivom in kokakolo, ribe. Tu in tam se za hip ustavi kje ob bregu, odloži otroka, ki gre v šolo, nekdo priteče po strmi potki in prevzame zaboj piva ali šop banan. Očka se vrne s poti in na obali ga čakajo žena in otroci. Vožnja do pristanišča Puerto Ocopa traja sedem ur, vmes pa je kratek deset minutni postanek za vse, ki jih tišči lulanje. Do pristanišča, ki ni nič drugega kot nekaj sten, odprtine za vhod in na tleh steptana zemlja, se pride po strmem peščenem bregu. Moški niti ne čakajo na vrsto, samo obrnejo se proti drevesom, ki rasejo v bližini. Ko bote stoji, na krov pridejo Indijanke in prodajajo pijačo in doma pripravljeno hrano. V Puerto Ocopa smo spet najele dva taksija do Satipa. Na postaji v Satipu opazujem stare Indijanke, oblečene v široko nabrana krila, ki jim segajo do kolen. Sive lase imajo spleteno v dolge kite, na glavi pa klobuk. »De donde, mamita?«, me vpraša ena in seveda ne ve, kje je Slovenija.

Zvečer se z avtobusom odpeljemo proti Limi. Ker so ravno v tistih dneh stavkali rudarji, je vožnja namesto 12 trajala 19 ur. Na cesti so postavili barikade, jo zasuli s skalami in kamni. Tako so ustavili promet in z obeh smeri so bile več kilometrov dolge kolone, predvsem kamionov, pa tudi avtobusov in avtomobilov. Sredi noči so mimo korakale manjše skupine v črno oblečenih mož, ki so peli in

glasno protestirali. V ranem jutru so avtobuse zapuščale cele družine in šle peš nazaj proti domu. V službenih vozilih so prihajali cestni delavci, da bodo očistili cestišče kamenja in skal. Prišla so tudi policijska vozila, ob cesti pa so bili tu in tam oboroženi vojaki s ščiti pred seboj. Na našem avtobusu se nihče od potnikov ni vznemirjal, kar spali so naprej. Očitno so navajeni na vsemogoče. Jaz pa sem bila kljub vsemu vesela, da se je vožnja na tako nepričakovan način podaljšala v dan, saj sem lahko občudovala Ande, mesteca in vase ob poti. In zdelo se mi je, kot da me iz vsake skale, iz zemlje in oblakov gleda neki obraz... Našla sem ga tudi sredi gozda, na odmrlem deblu v obliki razpela. V Limi prespimo v četrti Miraflores. V nekakšnem hostlu, vse v eni sobi, na pogradih. Po doma skuhani večerji se odpravimo še v mesto. V trgovinah prodajajo spominke, CDje s perujsko ljudsko glasbo, kavo in različne čaje, tradicionalne zeliščne pripravke za vse vrste bolezní, tudi za strah. Občudujem prelepe aplikacije na izdelkih iz filca, torbe, torbice, puščice, možnjčke, kape, šale, rokavice, rute, predpasnike, obeske za ključce, male in velike punčke, kipce, glasbila, odeje. Šele takrat vidim, da je vse, tudi vzorci na tkaninah in pleteninah, ki jih prodajajo v lepih trgovinah, »ukradeno« iz tradicije staroselcev, ki so v tej državi izrinjeni na rep družbene lestvice. Potovati v skupini je svojevrsten izziv, ki ni vedno brez težav. A za vedno bomo hvaležne za to neprecenljivo izkušnjo. Nikoli tudi ne bomo pozabile, kar nam je rekel pater Enrique: ste pogumne, vesele in verujoče.

/konec
Špela Pahor

Dogovor o okrepitvi zaveznitva in prijateljskega sodelovanja med Slovenijo in ZDA

Civilnodružbene organizacije pozivajo opozicijske stranke, naj sodelujejo z vlado pri premagovanju virusa covid-19!

V Sloveniji se največ dogodkov in mnenj, pa tudi ravnanj in obnašanja v politiki, še vedno nanaša na novi koronavirus, covid-19, ki ogroža celotno civilizacijo in prebivalstvo, brez izbire in razlik. Ni nobene izjeme. V Sloveniji so ga z velikimi napori vlade in drugih organov, predvsem zdravstvene osebja, pa seveda discipliniranega odziva in ravnanja ljudi, ustavili v napredovanju in širjenju. Zaradi tega so od ponedeljka, 4. maja, dalje ponovno dovoljene in odprte razne dejavnosti, ki so bile pred pojavom virusa del našega normalnega življenja. Ponovno lahko delujejo knjižnice, likovne galerije in druge kulturne ustanove, lahko se spet potuje oziroma hodi iz domače občine v drugo, dovoljeni so obiski oskrbovancev v domovih za starejše, znova je odprta kobilarna v Lipici. Še večje olajšave, tudi na področju šolstva in izobraževanja ter javnega potniškega prometa, načrtujejo za drugo polovico meseca maja. Vendar bodo vse novice in olajšave uvedene le v

primeru, da bodo vsi brez izjeme upoštevali in izvajali zaščitne ukrepe zoper smrtonosni virus. Kaj se pravzaprav v povezavi z virusom in splošnim stanjem dogaja v Sloveniji, je prepričljivo in natančno navedeno v skupni izjavi, naslovljeni premieru Janezu Janši. Poslale so jo civilnodružbene skupine, Zavod prebudimo Slovenijo, Društvo Slovenski katoliški izobraženci, Zbor za republiko in Komisija za pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. Predsedniku vlade so sporočili, "da njega osebno, ministre, državne sekretarje in druge uslužbenke vlade podpirajo v prizadevanjih za zavezitev epidemije covid-19. Delo vlade presoja po teži nalog, ki so ji zaupane, uspehih, ki jih dosega, in tudi po napakah, ki so pri vsakem delu neizogibne. Razmerje teh dejavnikov je močno v prid vladi. Nihče ne ve, kako se bo pandemija covid-19 v prihodnje obnašala, kako bo delovala. Ali se bo umirila ali stopnjevala v še hujsko obliko. Zato zavračamo poskuse nekaterih predstavi-

kov opozicijskih političnih strank, ki premiera in vlado poskušajo ovirati pri delu, ter obsojamo grožnje uličnih 'naprednjakov' s ponovnim izbruhom 'ljudske jeze', netenjem nezadovoljstva med prebivalstvom, podtikanjem lažnih novic, napihovanjem napak vlade in drugih zlorab demokratične ureditve in sistema v Sloveniji. Opozicijske stranke pozivamo, da vladi in drugim državnim ustanovam pomagajo pri premagovanju grozečih posledic pandemije. Mediji pa naj pomirja-joče in spodbudno nagovarjajo svoje bralce, poslušalce in gledalce". V nekem drugem dokumentu pa je objavljeno, "da tudi slovenski škofje čestitajo vsem strokovnim in vladnim službam, da so s svojim ravnanjem prispevali k omejitvi širjenja epidemije". Za celotno slovensko občestvo je pomembno, da so se 4. maja v cerkve vrnile svete maše in druge oblike javnega bogoslužja. Tako so

odločili slovenski škofje. Verniki se torej lahko ponovno udeležujejo cerkvenih obredov in prejemajo nekatere zakramente. Vendar so škofje, po predhodnem obvestilu pri-

Dr. Anže Logar

stojnim državnim organom, sklenili, da se svetih maš lahko udeležujejo le zdravi verniki, ki morajo nositi zaščitno masko ter si pri vходу v božji hram razkužiti roke. V cerkvah bodo morali ohranjati razdaljo 1,5 metra med osebami in prejemati obhajilo samo na roke. Po vsaki sveti maši ali drugačnem obredu bogoslužja bo potrebno obvezno prezračiti cerkve. Žup-

nijski verouk pa je do nadaljnega še vedno odpovedan in poteka na daljavo. Z novo vlado tudi področje zunanje politike oziroma mednarodnih odnosov doživlja osvežitev in novosti, predvsem z namenom večje verodostojnosti Slovenije. Potem ko je zunanje ministrstvo uspešno ukrepalo in sodelovalo pri vrnitvi v domovino okoli dva tisoč slovenskih državljanov, ki so se ob pojavu virusa nahajali v mnogih tujih državah, je zunanji minister dr. Anže Logar navezal stik in se z uporabo elektronskih naprav in možnosti pogovarjal z zunanjimi ministri ZDA, Nemčije, Madžarske in predstavniki vatičanske diplomacije. Zelo pomemben, aktualen in koristen je bil pogovor z ameriškim državnim sekretarjem Mikem Pompeom. Obravnavala sta vsa aktualna vprašanja v svetu, si o njih izmenjala stališča in poglede, podrobno pa presodila odnose med Slovenijo in ZDA. Dogovorila sta se o okrepitvi zaveznitva in poglobitvi prijateljstva in sodelovanja med državama, tudi v okviru Se-

vernoatlantskega zaveznitva. Zunanji minister dr. Anže Logar je ob tem sogovorniku predstavil aktivno vlogo Slovenije v zvezi NATO in zagotovil, da bo Slovenija tudi v prihodnje prispevala k pravični delitvi finančnih bremen v tej obrambni in politični povezavi. Državni sekretar ZDA Mike Pompeo je sprejel vabilo dr. Anžeta Logarja in povedal, da bo, potem ko bodo razmere v zvezi z virusom to dopuščale, obiskal Slovenijo. V Sloveniji mnogi menijo, da bo virus covid-19 usahnil šele čez eno leto. Tudi opozarjajo, da z rahljanjem ukrepov za zavezitev epidemije vedno bolj popušča tudi upoštevanje zaščitnih ukrepov. Precej odmevov v politiki in javnosti je povzročila Tanja Starič, televizijska častnikarka in voditeljica zelo gledane oddaje Odmevi. Ob koncu pogovora z evropskim komisarjem iz Slovenije Janezom Lenarčičem je le-tega presenetila z vprašanjem, ali bi bil pripravljen sestaviti novo slovensko vlado, tako imenovano vlado narodne rešitve. Njeno dejanje naj bi pomenilo provokacijo. Odzval se je tudi odvetnik Damjan Terpin. Zgrožen in prese-nečen pravi, "da na javni RTV Slovenija verjamejo, da so poklicani k rušenju zdajšnje vlade".

Marijan Drobež

Javni sklad za kulturne dejavnosti RS

Folk(l)orone za vse ljubitelje folklorne

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti pod svojim okriljem združuje različne kulturne dejavnosti in vsaka v teh dneh karanteno premaguje po svoje. K JSKD spada tudi delovanje folklornih skupin na Slovenskem. Žal je tudi le-te k mirovanju prisilila epidemija koronavirusa covid-19. Tako tudi zadolženi na JSKD namesto pisarniških opravil in obiskov folklornih in glasbenih srečanj ob koncu tedna opravljajo svoje delo kar od doma. Vse kulturno življenje, ki je poživilo naš vsakdanjik do konca februarja oz. začetka marca, je obstalo. Vaje, nastopi, koncerti ... čakajo, da se bo zvedrilo nebo in da ne bo več med nami nevarnosti okužbe. Zaradi vsega tega je tudi Folklorna dejavnost JSKD za nekaj časa prekinila svojo sezono ocenjevanj in strokovnih spremljanj na srečanjih folklornih skupin in poustvarjalcev glasbenega izročila. Vse aktivnosti, ki potekajo v realni, fizični obliki, se bodo spet nastopile v skladu s priporočili Vlade Republike Slovenije oz. Ministrstva za kulturo takoj, ko se bodo začele razmere v Sloveniji izboljševati. Enako vel-

ja tudi za vse razpise jesenskih izobraževanj, delavnic in folklornih taborov. O vsem tem bodo pri JSKD zainteresirane pravočasno obveščali. O sebi folklorniki sicer pravijo, da so veseli in optimistični ljudje, dobre volje in da jim ustvarjalnosti nikoli ne primanjkuje, zato se nimajo česa bati, le še malo morajo počakati in potem bo spet vse "po starem" in še boljše, saj bodo bogatejši za spoznanje, da jih res nič ne more ustavit. Kljub zdajšnjim nenavadnim razmeram Javni sklad RS za kulturne dejavnosti deluje zelo aktivno. Kultura je namreč tista, ki nas v teh dneh prisilne osamitve spodbuja, bodri, podpira, kratkocasi, izobražuje in povezuje, so prepričani pri JSKD. Čeprav se je po silni razmer družabno življenje društev ustavilo, vaj ni in kulturni dogodki so prestavljeni na boljše čase, je folklorna dejavnost še naprej dejavna, in sicer s Folk (l) oronicami! Vsak večer točno ob 20.00 na Facebook in Instagram strani JSKD – Folklorna dejavnost objavljajo kratek posnetek z domov plesalcev, glasbenikov, kostumografov,

vodij, koreografov, šivilj, vseh tistih, ki so kakorkoli povezani s folklorno dejavnostjo. Vsak nov večer je nov unikaten posnetek. Vsaka Folk (l) oronica je namreč nekaj posebnega, drugačnega, zanimivega. Tako so svoj posnetek med drugim prispevali Saša Krajnc, Barbra Drnač, družina Luša, pa Katja in Maja Pinterič, Petra Nograšek, Klemen Bojanovič itd. Zato pri JSKD upravičeno lahko trdijo, da je folklorna dejavnost zelo živa in raznolika dejavnost, pri kateri nikoli ne zmanjka zaloge za ideje, kreativnost in delo. Kdor si posnetkov ni še ogledal, je zdaj primeren čas, da se o vsem povedanem prepriča še sam. Na obe povezavi do Folk (l) oronic lahko s klikom do povezave dostopajo tudi tisti, ki nimajo Facebooka ali Instagram profila: Povezava do Facebook strani JSKD – Folklorna dejavnost: <https://www.facebook.com/JSKD.folklor/> Povezava do Instagram strani JSKD – Folklorna dejavnost: https://www.instagram.com/folklorna_dejavnost_jskd/ Na spletni strani JSKD pa je tudi kar nekaj razpisov na "karantena" natečaje, izobraževanja, delavnice ipd. Zainteresirani bodo gotovo lahko kaj našli tudi zase: http://www.jskd.si/organizacija/karantena_dejavnost_sklada_2020.htm.

IK

Tino Mamić

DALMATINO

33

Jezus alkoholik, mi abstinenti

Če bi Jezus Kristus živel danes v Sloveniji kot zavzet katolik, se zadnja večerja verjetno sploh ne bi zgodila. Ne bi se namreč mogla, saj bi zaradi postne akcije 40 dni brez alkohola ne on ne njegovi učenci ne pili vina. Zakaj je Kristus pred 1900 leti izbral ravno vino, ne pa vode ali soka, ne vemo. A on je to, kot Božji sin, menda ja, dobro vedel. "Bog zna šta radi", je nekoč rekel moj did Ljubo – Bog že ve, kaj dela. Zato se ni dobro mešati v njegove odločitve ali ga popravljati. Vsaj meni se tako zdi. Jezus Kristus je konzumiral alkohol. Zapisano se zdi precej grobo. A je natančno isto, kar sliši slehernik, ki dnevno popije kvartin vina. Pri zdravniku bi danes Kristusu v njegovo kartoteko napisali: "Redno uživa alkohol. Alkohol pije tudi za žejo, pomešan z vodo". Čistunstvo. Stigmatizacija. Vino, ki ima 13 odstotkov alkohola, so preimenovali v alkohol. Dali so mu enako ime kot žganju, ki ima 55 odstotkov alkohola. Dali so mu enako ime kot čistemu alkoholu, ki vsebuje 99 odstotkov alkohola. Si predstavljate, da bi vsem sladkim pijačam rekli sladkor? Tako imenovana voda z okusom ima v enem litru tudi 4 žličke sladkorja. Kokakola jih ima 11. Nekateri pijače z manj znamenitimi imeni še precej več. A količine sladkorja kot da nihče niti ne opazi. Zato sladkornim pijačam nihče ne reče sladkorne pijače.

Pred veliko leti je Mavrični most mladih oglaševal akcijo "Rola se mi tudi brez alkohola". Ta kraška katoliška mladinska organizacija je tako spodbujala mlade k zabavi brez opojnih substanc. Zanimivo in pohvalno, kakopak. Mnogi mladi, pa tudi stari, se namreč ne znajo zabavati povsem na "suho". Pri tem bi nam, kristjanom, lahko bili za zgled pravoverni muslimani ali mormoni. Med slovenskimi kristjani je nekaj let kasneje isti veter v svoja jadra zajela pobuda 40 dni brez alkohola. Tu so se omejili samo na alkohol, droge omenjajo samo posredno. Verjetno zato, ker pravoverni katoličani nimajo kaj dosti problemov z drogo, svoja Bogu. Akcija se je lepo prijela, začuda so jo sprejeli celo nekateri mediji, ki sicer vsako pobudo, ki malce diši po kristjanih, odločno (ali celo z gnusom) zavrnejo. To je lep uspeh v tej naši pordeli deželi, prav zares. Ko se pogovarjam z ljudmi, ki pravijo, da 40, v

resnici pa 46 dni ne pijejo nobene pijače z nekaj odstotki alkohola, opažam zadovoljne ljudi. Premagali so namreč same sebe in se odrekli tistim dvem litrom vina, ki bi ga popili v poldrugem mesecu. Doslej nisem spoznal še nobenega udeleženca akcije, ki bi bil izven postnega časa pijanec. Zdi se mi, da se alkoholnim pijačam odrekajo samo ljudje, ki sicer alkohola ne zlorabljajo...

Vino v običajni količini ni škodljivo. Za razliko od sladkorja, razvajanosti, nikotina, tablet in droge. Še več. Ne le, da kozarec vina, posebej črnega, med kosilom, ni škodljiv. Glažek vinca je za zdravje koristen in blagodejen - to pravi Sveto pismo, pa tudi naš svetnik Slomšek. In neprimerno bolj zdrav je kot katerakoli množična pijača, polna mehurčkov in sladkorja. Zato je neprimerno enačiti t. i. alkohol

z drogami. Vsaka cigareta, vsak dim namreč človeku škodi, kozarec vina pa ne. Prvi, kakopak. Če je kozarec vina peti zapored, je zgodba drugačna.

Zakaj bi bilo torej sploh smiselno organizirati akcijo prepovedi pitja kozarca vina med kosilom? Zakaj ne bi raje imeli 40 dni brez sladkorja, ki je vzrok ne le debelosti mnogih Slovencev in kristjanov, ampak tudi pomaga k večji smrtnosti? Kaj pa 40 dni brez tablet? Da bi se odpovedali tistemu aspirinu, ki ga zaradi migrene popiješ vsake dva tedna, in zdržali ter s tem utrdili voljo. Ali 40 dni brez kričanja na otroke ali ženo? Ali 40 dni brez cigarete?

Saj je lepo, če se dama odpove tistim petim kozarcem vina - kar količinsko skupaj ne znese niti pol litra - ki bi ga sicer spila v času posta, in to daruje Jezusu. Ma ne zamjerte gospa. Rjes mi je žou an vas prwosim, de mi oprostiste. Ta odpoved je precej podobna tisti, ko se odpovem plesu, čeprav v resnici sploh ne hodim na ples, ki mi tudi sicer niti niso preveč všeč. Čeprav koristijo zdravju. In še enkrat, ne zamjerte, gospa, ker sem tako neposreden in zleht in vam rečem: popijte raje z možem vsak dan en glažič dobrega črnega - za vaše zdravje.

Mislím, da bi bilo bolje, če kristjani naslednje leto, namesto da zopet pritegnemo stigmatizaciji pijače, brez katere ne bi bilo zadnje večerje, akcijo 40 dni brez alkohola spremenimo v akcijo 40 dni brez opoja. In oznamimo, da se za 40 dni odpovedujemo opoju: sladkorju, nikotinu, vsem drogam in drugemu kozarcu vina med kosilom.

SLOGI je spet odprl vrata

Slovenski gledališki inštitut (SLOGI), ki domuje na Mestnem trgu 17 v Ljubljani in skrbi za ohranjanje, dokumentiranje in predstavljanje, raziskovanje, preučevanje, interpretiranje ter promoviranje slovenske gledališke zapuščine raznolikih vrst, je 5. maja 2020 spet odprl za ogled Slovenski gledališki muzej. Od tega dne so spet odprti tudi drugi muzeji v Sloveniji. Pri SLOGI-ju so skrbno pripravili prostore in organizirali delo zaposlenih tako, da bodo le-ti pomagali pri zagotavljanju varnosti vseh svojih obiskovalcev. "V SLOGI je obisk muzeja, za vašo in našo varnost, v SLOGI je moč"! S tem geslom se veselijo odprtja.

IK

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (82)

Godbe so obstajale že v antičnih časih in kmalu so postale sestavni del skupnosti. Še danes igrajo ob različnih priložnostih: ob porokah, pogrebih, sprevodih, ob praznovanjih, povezanih z letnimi navadami, ob občinskih in krajevnih praznikih, udeležujejo se tekmovanj, sprevodov in drugih dogodkov. Prisotne so v veselih in žalostnih trenutkih skupnosti in imajo velik pomen pri gojenju mladih. Godba je med ljudmi, skrbi za ohranjanje tradicije in temelji na prostovoljstvu. Njen nastop ni samo

folklor, v vsakem primeru je v ozadju veliko potrepljivega dela. Vsaka godba ima svojo tradicijo, svojo zgodovino in s tem svojo posebno identiteto, zato je vsak njen član ponosen pripadnik skupine in z veseljem obleče uniformo, ki določa njegovo pripadnost. Tradicija godbeništvaja je pri nas zelo stara in razširjena. Največ godb je nastalo konec 19. in v začetku 20. stoletja, hkrati z narodnim prebuditvostvom in organiziranim delovanjem delavskega razreda. Na Primorskem so godbe med dvema vojnama igrali slovenske melodije - njihova vloga je bila v tistem času izrazito buditeljska. Poseben dogodek slovenskim godbam pomenijo budnice, ki jih 1. maja zjutraj igrajo po vaseh in mestih. Njihov pravi razcvet se je začel po 2. svetovni vojni. Godbeniki so sicer ponekod nekaj let prenehali z igranjem budnic, vendar ta navada tudi v današnjem času ni zamrla, celo spremenila se je v tradicijo: ljudje na vaseh pričakujejo budnico in godbi pripravijo pogostitev.

Krstni nastop doberdobskega Pihalnega orkestra Kras je bil ravno na prvi maj, in sicer leta 1913, nato budnic niso igrali le med vojnoma, ko je bilo delovanje orkestra prekinjeno. Letošnja prvomajska budnica v Doberdodu je bila zaradi koronavirusa v posebni obliki: nastop v živo je nadomestilo predvajanje koračnic preko zvočnikov, nameščenih na vozilu civilne zaščite. V 60. letih prejšnjega stoletja se je orkestru pridružil tudi moj tata Ladi, saj si je nono zelo želel, da bi se sin naučil igrati instrument in bi postal član godbe. Za dobro izvedbo skladb so pomembne redne godbene vaje, še prej pa primerno poznavanje glasbene teorije, tako je tata dobro leto in pol sledil lekcijam, ki so v tistih letih potekale v prostorih nad knjižnico in staro telovadnico v Doberdodu, vodil pa jih je član godbe, ki je imel dobro glasbeno izobrazbo. Tata se je učil zapisovanja not na notno črtovje in solfeggia, ob koncu šolskega leta pa je moral opraviti izpit. Šele po učenju teorije je prišel na vrsto instrument in izbral si je bariton - "bombardino", predvsem zato, da bi ustregel očetuvi želji. Več let se je učil, preden je lahko zaigral v godbi. Spominja se, da je bil njegov prvi nastop na izletu v mesto Verona, na katerem je v slavni Areni, z drugimi italijanskimi pihalnimi orkestri, na vsakoletnem druženju godb nastopil tudi doberdobski orkester Kras: "Tisti buot mi majhni nismo še niti znali dobro guodit. Nosili smo inštrument, ma bilo je ljipo!"

Tata Ladi se je res dobro naučil igrati na svoj bariton. Instrument mu je najprej posodila godba, kasneje pa mu ga je kupil oče v znani trgovini Orsi v Trstu. Doberdobski pihalni orkester se je odpravil na na-

stope v različne kraje po Italiji in tudi v tujino in tata je bil vedno zraven, vsaj dokler ni prišel zanj čas za obvezno vojaško službo. Povedal mi je, da sta bila dobra glasbena vzgoja in igranje instrumenta zanj velika sreča, saj so ga med uvodnim spraševanjem v kasarni alpinov v Codroipo med drugim vprašali, kateri je njegov konjiček. Ko je odgovoril, da sodeluje v godbi in dobro igra bariton, so ga po preverjanju znanja takoj sprejeli v znano godbo "Fanfara Alpina Julia". S Fanfaro je prepotoval vso Italijo in tudi druge evropske države - igral je na odprtjih, ob državnih praznikih, vojaških prireditvah in drugih pomembnih priložnostih, najlepše spomine pa ohranja na zbor alpinov, ki je potekal v Martinščini, zhran domačih Poljan, verjetno tudi zato, ker je bil on kontaktna oseba na kraju prireditve.

V repertoarju godb na pihala so bile v preteklosti večinoma koračnice, ki so ostale stalnica vse do danes, z glasbeno izobrazbo godbenikov se je razširil tudi njihov izbor in zvišala raven izvajanja skladb. Dirigenti sestavljajo spored za koncerte in tekmovanja iz zahtevnejših partitur pomembnih skladateljev, priredb ljudskih pesmi ter številnih drugih skladb. Lani so se za obeležitev svoje 60-letnice pri Pihalnem orkestru Kras odločili, da zamenjajo

lokacijo celovečernega poletnega koncerta, in so predlagali Poljane. Domačini so radi priskočili na pomoč in skupaj so izbrali primerno lokacijo v središču vasi. Godbeniki so koncert popestrili s petjem, zato so povabili k sodelovanju kar nekaj gostov in v starem vaškem jedru, v objemu večstoletnega oreha in starih kraških kamnov, opremili prostor za orkester, solista in zboro, s katerimi so ustvarili čudovit koncert. Med večerom so iz prostora pod napetimi jadrji, ki so nastopajoče branila pred radovednim pogledom zvezd in v katerih so se zrcalile barvne luči projektorjev, vrstile čudovite note glasov, trobil, pihal in tolkal, ob koncu pa so poljanske ženske ponudile zakusko. Po ulici so pripeljali star kmečki voz, na katerem so bile lepo razporejene najrazličnejše dobrote; gospe so spekle poljanske pašte, piškote, "kroštate" in bosančke, moja mama je po starem receptu pripravila svojo belo pito. Preživeli smo nepozaben večer.

BELA PITA

Sestavine:

Za testo potrebujemo: 550 g moke, 220 g sladkorja, 140 g masla, 2 jajci, 1 vrečko pecilnega praška, 150 ml mleka, na drobno zribano lupino dveh limon, 1 vrečko vanilje. Za kremo: 750 ml mleka, 6 žlic moke, 1 vrečko vanilje, 250 g margarine, 250 g mletega sladkorja, sok ene limone.

Priprava:

Vse sestavine zamesimo v krhko testo, ki ga razdelimo na tri enake dele in jih razvaljamo na pek papirju v velikosti pekača. Če imamo ventilirano pečico, lahko vse tri plasti pečemo istočasno - 15 minut na 165-170 stopinj Celzija (testo ne sme porjaveti). Kremo skuhamo iz mleka in moke in pri tem dobro mešamo, da se zgosti, nato jo z električnim mešalnikom mešamo še toliko časa, da bo gladka, in jo ohladimo. Zmeščano margarino in sladkor zmešamo, dodamo še limonin sok in vaniljo. Kremo počasi dodajamo stepeni margarini. S polovico kreme namažemo prvo plast testa, nato pokrijemo z drugo plastjo, ki jo namažemo z ostalo kremo. Pokrijemo s tretjo plastjo testa in nato torto obtežimo s pekačem enake velikosti - pustimo, da tako počiva par ur. Torto zrežemo na rezine poljubne velikosti in bogato potresemo z mletim sladkorjem.

Slovenka iz Italije v mednarodnem okolju (9)

Normalnost ali kulturni šok?

Pred nekaj dnevi mi je po dobrih dveh tednih zmanjkalo zalogo hrane, zato sem se spet morala odpraviti v trgovino. Pred dobo karantene se nikoli ni zgodilo, da bi nakupila dovolj jestvin za toliko časa: vajena sem bila sproti kupovati to, kar potrebujem, in zato zahajati v trgovino skoraj vsak dan. Zaradi pandemije sem morala precej spremeniti svojo navado.

Ko sem po dolgem času ponovno morala obiskati trgovino, sem si spet naredila kar veliko zalogo hrane, čeprav sem ob prihodu domov pomislila, da mi tega najbrž ne bi bilo treba: tudi Španija se namreč počasi odpira, od prejšnje sobote imamo dovoljenje, da se ob določenih urah s spoštovanjem socialnih distanc sprehajamo po mestu, tudi v spremstvu ljudi, s katerimi bivamo.

Seveda nikakor ni napačno, da se kljub temu, da uživam v ponovno pridobljeni svobodi, izognem prepogostemu zahajanju v trgovino: in vendar mi je to tako rekoč že avtomatizirano kupovanje večje zaloge dalo misliti. Morda nam bo pandemija za vedno spremenila določene navade: morda so nekateri ljudje, ki so bili kot jaz vajeni hrano kupovati sproti, zdaj uvideli, da je bolje, če si enkrat na teden nabavijo več stvari. Marsikdo se je v tem času začel zanašati na nakupovanje po spletu.

Pred kratkim sem si na spletu ogledala zelo zanimiv videoposnetek o tako imenovanem strahu pred normalnostjo po karanteni. Avtor posnetka predstavi svoj pogled na življenje po karanteni in ga primerja s kulturnim šokom, ki ga doživi, kdor se preseli - četudi le za krajše obdobje - v tujo državo. Zelo pogost pa je tudi obratni kulturni šok: to je tisti čuden občutek, ki te prevzame, ko ob prihodu v domači kraj ugotoviš, da si se na tujem navzel drugačnih navad in se moraš spet nekako prilagoditi stvarem, ki so ti bile prej normalne.

Se bo res tako težko vrniti nazaj v normalnost? Določene stvari se bodo verjetno res spremenile: poleg že omenjenih nakupovalnih navad se mi zdi možno, da se bo več ljudi odločalo za striženje las doma, morda bo tudi v fitnes hodilo manj ljudi, glede na to, da so zdaj vsi trenirali na svojih domovih - odkrili smo pač, da obstajajo alternative, ki so navsezadnje tudi bolj poceni, zato ne bi bilo preveč čudno, če bi jih ohranili. A nič od naštetega po mojem

ne bi smelo bistveno spremeniti naših življenj oziroma predstavljati strahu. Posnetek je meril bolj na spremembo medsebojnih odnosov, na to, da smo se tako udomačili v samoizolaciji, v komunikaciji po spletnih platformah, da se med ljudmi v živo, med množicami, ne bomo več dobro znašli.

Nisem prepričana, ali bo res tako: navsezadnje smo že ugotovili, da bo uvajanje v "normalnost" potekalo zelo postopoma, zaradi česar mislim, da bomo imeli vsi dovolj časa, da se ponovno vpeljemo v svoje stare navade, ne da bi pri tem začutili kakšen šok. A čeprav se s posnetkom nisem ravno strinjala, mi je bil všeč: tudi zato, ker sem po njegovi zaslugi pomislila na še en vidik svoje karantene.

Kulturni šok je navsezadnje neizbežen za vsakega študenta na izmenjavi. Nekaj časa sem rabila, da sem se privadila na življenje v Španiji, in vsi tisti, ki so podobno izkušnjo že doživeli, so me še pred odhodom v tujino opozorili, da se bo tudi na vrnitev domov kar težko navaditi. Zdaj pa sem se znašla v situaciji, ki je najbrž nobena generacija

pred mojo še ni doživela.

Odredba karantene je surovo prekinila Erasmus. Zaradi nje se je marsikdo predčasno vrnil v domači kraj, a tudi tisti, ki smo ostali in jo imeli za še eno dragoceno mednarodno izkušnjo, smo hočeš-nočeš v tej situaciji tolažbo iskali doma. V času samoizolacije, ko smo od vseh enako oddaljeni, smo se po spletu spet zblizali z domačimi, s prijatelji, družino. Ker smo bili ves čas v stiku z njimi, smo na trenutke skoraj pozabili, da se še nahajamo v tuji državi.

Čaka nas torej celo zaporedje kulturnih šokov: od tega, da se spet privadimo na življenje pred karanteno, na življenje v tuji državi, do vrnitve domov, saj se konec semestra naglo bliža.

Sama se vseh prihajajočih sprememb že zelo veselim: odlični občutek je, da imam po skoraj dveh mesecih spet načrte za mednarodnimi prijatelji izven stanovanja. Kako se bomo na ta spreminjajoči se svet odzvali, je odvisno predvsem od našega mišljenja.

Mojca Petaros

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (290)

Poglejmo naprej (1)

40 % ljudi se je v karanteni zredilo. Tako navajajo statistike za Italijo. Bili smo zaprti med 4 stenami hiše mesec in pol. Nekaterim je bilo hudo, neizmerno hudo, kot da bi bili v zaporu, no, saj smo bili. Veliko znanstvenih raziskav navaja, da je debelost dobesedno bolezen. Poglejmo, recimo, diabetes tipa 2, to je bolezen, vezana na debelost. Mnogo študij navaja, kako je debelost tesno povezana s kroničnim vnetjem v telesu. Kronično vnetje v telesu je prisotno tudi pri revmi, fibromialgiji idr. Da ne govorimo o tem, kako debelost škodi in obremenjuje srce, ožilje, sklepe in ledvice. Skratka, ko smo predebeli, je naše telo bolno, šibko, manj reaktivno in veliko bolj dovzetno za obolenje, tudi virusno. Na močno telo se nič ne prime, na šibko telo pa se prime vse! Potrebno je vedeti, da sedeči stil življenja ni nekaj normalnega, ampak je vzrok velike večine bolezni.

Ko kupimo novo televizijo ali naslanjač, bi moralo na njiju pisati: Pozor, pretirana uporaba povzroča smrt!

WHO (svetovna zdravstvena organizacija) meni, da sedeči stil življenja letno povzroči 2.000.000 smrti na svetovni ravni in je odgovoren za 10-16 % diabetesa, raka debelega črevesja in raka na prsih, in je kriv za 22 % vseh srčnih infarktov na

svetu.

V Evropi je sedeči način življenja vzrok za: 6 % infarktov, 8 % diabetesa tipa 2.

70 % odraslih Evropejcev ne dosega normalnih pogojev minimalne stopnje aktivnosti, ki zagotavlja zdravje!

Šport je fizična aktivnost, ki predpostavlja tekmovalnost z nečim drugim. Antagonizem je pri športu ključen motivator posameznika. Cilj je izboljšanje fizičnega stanja posameznika. To je prvi korak.

Drugi korak pa mora postati navada, da se določene fizične aktivnosti priučimo. To ni delo ali obveza, pač pa dobra navada, kot je umivanje zob. Na evropski ravni je smrtnost na 712.000.000 prebivalcev zaradi sedečega stila življenja ocenjena na približno 500.000 smrti letno.

Strošek napačnega, sedečega stila življenja v Evropi znaša 80,4 milijarde evrov letno in je neposredno povezan z boleznimi, kot so (diabetes, infarkt, rak na debelem črevesju in dojki).

Vsekakor moderni stil življenja predpostavlja pretirano sedenje.

Med leti 1994 in 2014 je odstotek delavcev, ki imajo sedeče delo, narasel s 55 % na 67 %, kar pomeni, da 2/3 aktivnih prebivalcev opravlja sedeče delo.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Francka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRITIT2V00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Juljska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. maja 2020, ob 13. uri

Razmišljanje

Čas koronavirusa

Kako je postal svet tih, povsod je mir in vse tiho; ljudje smo se kar naenkrat spremenili. Neopazno je šla mimo tiha nedelja. Le s televizijskih ekranov lahko poslušamo in gledamo, kaj se dogaja. Sv. maše in svetega očeta smo lahko na veliki petek videli, kako je blagoslavljal svet na popolnoma praznem Trgu svetega Petra. Prvič v zgodovini se je dogodilo kaj takšnega.

Ljudje se ne smemo rokovati, se pozdravljati, se objemati, se družiti in biti v skupinah. Ne smemo v lokale, trgovine, trgovska središča, bare, niti gostilne (vse to je razen trgovin z jestvinami itak zaprto) niti v cerkve. Ne moremo in se ne smemo niti udeleževati pogrebov. To je posebno boleče, saj se človek rad poslavlja od svojih dragih.

Kaj se je zgodilo? Kar naenkrat je iz Kitajske vdrila med nas vse nalezljiva bolezen, koronavirus, covid-19. Ljudje, ki smo bili navajeni živeti sproščeno in smo se obnašali na tak način, da se je zdelo, da lahko vsakdo počne prav vse - pa ni res, da mora biti tako -, se zdaj moramo ravnati popolnoma drugače, po državnih določilih. Z lahkoto se namreč nalezemo boleznim, ki je agresivna in je povzročila že mnogo smrti. Ljudje se bojimo, ker je zelo nalezljiva, nevidna in se zlahka prenaša s človeka na človeka.

Vse je mirno, ni prometa, zdi se, da se je svet spremenil, se ustavil; v tej tišini pa je prisoten strah, v tem miru sta prisotni napetost in tesnoba. Premagati vse to ne bo enostavno, ker vsak dan se govori le o koronavirusu, koliko je okuženih, koliko mrtvih, toda tudi, koliko obolelih je ozdravelo. Torej obstaja tudi upanje.

Skozi odprto okno slišim glasno petje kosa, danes ima posebno močan glas, prepevanje te melodije ti ustvarja neko drugačno vzdušje, morda ti daje upanje. Saj

je v naravi vendar lepo, narava je lepa, živa. Morda pa se je hotela le maščevati ali opozoriti človeka, da ne dela prav, da jo uničuje. Hotela ga je opozoriti, naj se vendarle spremeni in naj pomisli, kaj dela. Prepričan sem, da že premišljujemo in se zavedamo, da ne delamo prav, ker smo tako brezbržni do narave, okolja, naše lepe domovine. Ustaviti moramo korak in premisliti ter začeti živeti drugače.

Nekoč so takim nezgodam rekli, da je to šiba božja; vzklik, ki je ob tem še vedno v rabi, se glasi: kuge reši nas, o Gospod. Resnično se moramo obrniti k Bogu in prositi, naj nas Gospod reši koronavirusa. Na vsak način se moramo ustaviti in premisliti o vsem tem, kar delamo. Zavrgli smo namreč naš izvor, vrednote, ki so bile svete za nas Evropejce, Slovence ali Italijane. Zavrgli smo naše vrednote krščanstva, na katerem je slonela Evropa. Zatajili smo. Morda je koronavirus neko opozorilo.

Zadnji dan marca so točno popoldne določili eno minuto molka za vse umrle zaradi pandemije. Za minuto smo se ustavili. Obremenujoč in žalosten je bil pogled na krste s trupli in na vrsto vojaških tovornjakov, ki so krste s pokojniki peljali v upepeljavalnico. Množice trupel umrlih zaradi koronavirusa so kar odvažali. Žal v večini primerov svojci niso bili niti obveščeni o smrti dragih; še bolj žalostno je dejstvo, da svojci niti ne morejo biti ob umirajočih. Ljudje, med katerimi je največ starejših, umirajo sami. Okuženih je bilo tudi mnogo zdravnikov, bolniškega osebja in duhovnikov. Številke umrlih so se stalno in hitro višale; v Italiji je do zdaj umrlo nad sto zdravnikov in mnogo duhovnikov. Med njimi je bil tudi zelo priljubljen duhovnik, ki se je odrekel respiratorju in ga rajši dal nekemu mlademu bolniku, rekoč, naj se raje on reši. Mnogo je takih junaških ljudi, ob katerih se je

vredno zamisliti. Težko je biti doma toliko časa, ker smo bili navajeni iti vsak dan ven, na delo ali v službo, pa tudi na kavo. Ob kavi smo se sprostiti in nekoliko poklepetali, morda rešili kakšen problem. Nekateri so zdaj spet nastopili službo, spet so odprli razne delavnice ali tovarne; tudi delavci nadaljujejo delo, seveda ob spoštovanju pravil zaščite pred virusom. Šole so še zaprte in učenci so doma. Če starši delajo, so otroci pri nonotih, če so ti še zmožni paziti nanje.

Priznati moramo, da moderni tehnološki pripomočki omogočajo povezavo na razdaljo. Učiteljice se povezujejo z učenci po spletu in lahko z njimi komunicirajo. Tega se seveda poslužujejo še bolj spretni študenti. To je nekaj novega, ki bo morda prešlo kar v vsakdanjo uporabo. Morda bo tak način povezovanja in komuniciranja ljudi na daljavo od zdaj naprej naš način življenja. Po statistikah smo mi starejši najbolj podvrženi okužbi s tem virusom. V domovih za ostarele je zbolelo in umrlo mnogo oskrbovancev. Prav zaradi tega so oblasti v nekaterih primerih začele raziskovati okoliščine in stanje v teh domovih.

Sam sem že en mesec doma; k sreči sem lahko tudi na vrtu, na prostem, se lahko gibam. Na vrtu občudujem razne rože, ki lepo cvetijo, drevesa, ki so v nekaj dneh ozelenela. Poslušam lepo petje mnogih ptic, gledam letenje pisanih metuljev, slišim, kako spretno tolče žolna po deblu drevesa, pa tudi zvonjenje zvonov; res je lepo. Zahvaliti se moram Vsemogočnemu, da v teh težkih časih doživljam vse to, da občutim to življenje in trip narave, našega lepega sveta, svojega lepega doma in naše lepe domovine. Kako rad bi šel še po stezah na ogled skritih kotičkov te lepe pokrajine, ki nas obdaja, rad bi raziskoval vasi in naselja, v katerih živijo naši ljudje, in doživljal lepoto in njihovo skromnost. Čeravno se je v meni nekaj spremenilo, sem prepričan in upam, da bom lahko obiskal še

kakšen kraj, rad bi šel še poslednjič na Brezje...

O tem, kar se zdaj dogaja v naši okolici, Italiji, Sloveniji in po vsem svetu, si še pred dvema mesecema nobenemu ni niti sanjalo. Nihče si ni predstavljal, da bo prišla na nas takšna bolezen, da bo tako agresivno posegla v naše življenje, v navade, naše brezskrbno bivanje na svetu. V tem kratkem času je umrlo ogromno ljudi, v raznih državah jih pokopavajo kar v skupne grobove. Res je hudo in žalostno.

Kot že povedano, prisiljeni smo živeti doma, ne smemo se družiti, niti iti do sosedu, se srečati z otroki in njihovimi družinami, z vnuki. Letos so bili tudi velikonočni prazniki posebni, saj nismo mogli v cerkev na obrede velikega tedna. Spremljali smo jih lahko le po televiziji ali drugih elektronskih pripomočkih. Sveti oče Frančišek je vodil križev pot v Vatikanu, v velikanski prazni baziliki, brez prisotnosti vernikov. Tako je bilo povsod. Res hudo je, da tudi v cerkev ne smeš. Po drugi strani pa mi slimi, da so nas prav ti prazniki bolj povezali, prisilili so nas razmisliti o skrivnosti življenja, o tem, da smo krhki, nemočni, in da moramo biti bolj ponižni in spravljeni. Taka bolezen, kot jo zdaj doživlja ves svet, lahko udari in prizadene vsakega izmed nas: vsi so pred njo enaki: revni, bogati, preprosti ali pomembni, zdravniki, duhovniki, delavci, uradniki, osebje v bolnišnicah, celo državni predsedniki, politiki in drugi.

Zamisliti se moramo in se pripraviti na novo življenje, ki bo nastopilo po tej pandemiji. Pomisliti moramo, kako bomo začeli na novo delati in živeti v drugačnih odnosih, kako bomo lahko nadaljevali upravljati naše trgovine in delati v njih. Kako bo na delovnih mestih, da se bomo lahko preživljali, da bodo živele družine, ki so odvisne od dela.

Kdor bo ostal živ, bo moral pomisliti, kaj narediti, ko se bo vse to končalo.

Bog nam pomagaj!

Andrej Kosič

Kratke

Deželni svetnik SSK in deželni tajnik SSK Igor Gabrovac o prostem prehodu slovensko-italijanske meje

Večji del evropskih držav se v tem času skuša prebiti do stanja, podobnega normalnosti, potem ko nas je pandemija pahnila v tunel omejevanja vsakovrstne dejavnosti. Tako tudi Italija in Slovenija uvajata fazo postopne ublažitve ukrepov, ki so državljane ščitili pred možnostjo širjenja okužbe. Statistike obolelih in ozdravljenih so si med Italijo in Slovenijo resda različne, vendar že ko pozornost osredotočimo na težnjo naše dežele Furlanije Julijske krajine, lahko pritrdimo, da je stanje v glavnem pod nadzorom in so sprejeti ukrepi očitno naleteli na plodna tla. Ljudje odgovarjajo kar se da disciplinirano, kar se najbolje odraža v vsakodnevnih navadah posameznikov, ki gredo od nošenja zaščitnih mask in pogostega razkuževanja rok do ohranjanja predvidene medosebne razdalje.

Korak k normalnosti pričakujemo s postopnim, a realnim odpiranjem gostinskih obratov, doslej še zaprtih trgovin, frizerskih salonov, obrtniških delavnic in tovarn, šolskih in predšolskih struktur in, zlasti ob nastopu poletne sezone, športnih objektov na odprtem in kopalnic. Na območju, ki je tudi v času blokavske delitve Evrope in sveta slovel po najbolj odprti meji, predstavlja pričakovano in vse bolj potrebno

normalnost odpiranje meje med FJK in Slovenijo, začenši z maloobsejnimi prehodi, preko katerih so se naši ljudje kapilarno prepletali in vsakodnevno podzavestno tkali brezmejni prostor Istre, Krasa, Brd, Posočja-Benečije in vse do Avstrije. Zaprta meja že v podzavesti, še prej kot v dejstvih, rahlja pomen schengenskega dogovora. Za Slovenijo je razumljivo in še zlasti v poletnem času pomembno odpiranje meje z extraschengensko obalo. Na meji z Italijo, ki pa spada v schengenski dogovor, so v igri pomembne gospodarske dejavnosti kot tudi vloga in usoda slovenske manjšine, ki je v tem času fizično odrezana od dogajanja v matični domovini. Enako velja za ostale manjšine alpskega loka, kar vodje obmejnih dežel izpostavljajo ob vsakem koraku. Upravičeno smo se hudovali in odreagirali, ko je zaradi nenadzorovanega prehoda migrantov Italija razmišljala tudi o fizičnih pregradah. Nevarna so zato povratna sporočila, ki bi jih lahko razumeli, da odprta meja med Slovenijo in Italijo ni prioriteta. Tako Slovenija kot FJK naj zato brez ovinkarjenja zagovarjata pripravljenost in potrebo, da se naša meja ponovno odpre. Postopno, previdno in za zdaj še vedno nadzorovano, vendar naj bo meja znova odprta.

Zamisel o novi podzemni galeriji na tržaškem Krasu ni nova, pa čeprav ostaja enako nora kot vselej v preteklosti

Bizarna zamisel o izkopu dolgega železniškega predora skozi kraško podzemlje med Trzičem in Nabrežino spominja na fenomen kraških ponikalnic, ki naenkrat izginejo, nato pa se ponovno pojavijo na površje. Tako je bilo tudi med zadnjo avdicijo v deželnem svetu, ko so predstavniki družbe državnih železnic spet prišli na dan z zloglasno zamisel o podzemni trasi železnice.

Velja spomniti, da so se tako krajevne skupnosti kot tudi občinske uprave v zadnjih desetih letih večkrat izrekle proti takemu načrtu in svoje odklonilno stališče utemeljile z geomorfološkimi in gospodarskimi argumenti. V bistvu gre za to, da bi za pridobitev približno petih minut na časovnici prevoza odšteli skoraj milijardo evrov za delo. Nič manj hudo ni o okoljevarstvenega zornega kota, saj bi podzemni rov prebil območje, ki je zaznamovano s številnimi že poznanimi in verjetno še neznanimi jamami. Posledice, ki bi jih imela izvedba načrta na občutljiv sistem podzemnih vodnih virov in pritokov, ki dovajajo vodo v črpališča, sploh ni znan in ni predvidljiv. Prav tako bi se nevspečnosti čutile tudi v vaseh in naseljih nad traso. Občine in Dežela FJK naj torej ponovno glasno in soglasno potrdijo svoje nasprotovanje blaznim načrtom, ki nimajo nikakršnega učinka razen tega, da povzročajo nesmiselno zamujanje uresničevanja konkretnih in hitro izvedljivih izboljšav. Z nekaj milijonskimi investicijami na obstoječi železniški progi bi lahko brez težav izboljšali zmogljivost in kakovost železniškega prometa, vključno s postavitvijo protihrupnih pregrad, za katere je železniško podjetje kajpada... gluho. Tako se je izrazil deželni svetnik SSK Igor Gabrovac o pogrevanju starih, "norih" zamisli.

Skupaj si prizadevajmo za ohranitev in udritev javne radiotelevizijske ponudbe jezikovnih manjšin!

Deželni svetnik in politični tajnik SSK Igor Gabrovac je v sporočilu za javnost poudaril, da: "Stranka Slovenska skupnost (SSK) izraža podporo in solidarnost italijanski narodni skupnosti v Sloveniji, ki je v minulih dneh preko Italijanske unije in drugih predstaviških organizacij izrazila zaskrbljenost zaradi možnosti krčenja ponudbe programov v italijanskem jeziku na radiu in televiziji Koper. V času globoke družbenospodarske krize zaradi pandemije tvegajo največ krhki člani družbe, med katere spadajo tudi jezikovne manjšine. V tem težavnem času jim ne gre kratiti pravic in instrumentov, ki jim zagotavljajo preživetje in izvajanje pomembne vloge čezmejnih povezovalcev. Med osnovne temelje za učinkovitost vsake manjšine sodi področje medijev, tako tiskanih kot digitalnih, z javnim radiem in televizijo na čelu. Zaradi tega je SSK že nekdanje izrazila podporo tudi furlanski manjšini v FJK, ki si prizadeva za okrepitve ponudbe v furlanskem jeziku v sklopu programov dežele RAI. Prav tako zahtevamo potrditev nadaljnjih sredstev in zadostnih instrumentov za slovenske oddaje, ki jih mora zagotoviti obnova konvencije med družbo Rai in italijansko vlado".

Zajezik, SSO in SKGZ

Pomoč občinam pri reševanju pomanjkanja hitre spletne povezave

Dne 27. aprila 2020 sta predsednika obeh krovnih organizacij, Sveta slovenskih organizacij (SSO) in Slovensko kulturno gospodarske zveze (SKGZ), Walter Bandelj in Ksenija Dobrila, tudi v imenu Službe za jezikovne pravice zajezik, poslala županjam in županom iz območja izvajanja zaščitnega zakona 38/2001, na podlagi odredbe predsednika republike z dne 12. 9. 2007, pa še deželnemu svetniku Igorju Gabrovcu in deželnemu svetniku Danilu Slokarju tole pisno sporočilo. "Epidemija koronavirusa nas je vse prizadela in posledice bodo nedvomno še dalj časa občutene.

Vsi smo morali spremeniti svojo vsakdanjost in še posebno reorganizirati svoje delovne navade ter se dnevno spopadati z nepoznanimi težavami in novimi zahtevami. Verjamemo, da prav vi, županje in župani, poznate najbolje svojo krajevno stvarnost in številne probleme svojih občanov, tako družin kot trgovcev in podjetij, in prav zato vas sprašujemo, ali sta vam naši krovni organizaciji lahko v pomoč, predvsem kar se tiče odnosov do dežele in države. V teh dneh namreč vodimo vsakodnevne stike z našimi organizacijami in spremljamo stanje na različnih področjih slovenske

skupnosti v Italiji: to so šolstvo, gospodarstvo, kultura, šport, sociala.

Problem, ki smo ga zasledili in ki obremenjuje številne manjše občine ter gorata področja, je gotovo pomanjkanje hitre spletne povezave ali celo osnovnega internetnega kritja posameznih območij. V času poslovanja in študija na daljavo je to toliko bolj očitna in nepremostljiva ovira, ki onemogoča redno vsakodnevno delo, kar je v današnjem času zares nesprijemljivo.

Če upoštevamo dejstvo, da je prisotnost naše narodne skupnosti razpršena, saj naseljuje v mnogih primerih podeželska po-

dročja, je pomanjkanje dostopa do medmrežja lahko zelo omejevalen faktor v komunikaciji, izobraževanju pa tudi na področju gospodarskega razvoja ter deluje družbeno izključujoče in diskriminatorno.

Zato nameravam poseči pri pristojnih institucionalnih sogovornikih, in primis pri deželni vladi, da nemudoma pospeši udejanjanje potrebnih posegov, zato da bodo vse občine Avtonomne dežele FJK razpolagale s hitro internetno povezavo po optičnih vlaknih. Ne pozabimo namreč, da je hitra internetna povezava danes pogoj tudi za gospodarski razvoj določenega območja ter tudi način za ohranjanje uravnoteženega demografskega stanja ter sredstvo za omejitve izseljevanja mladih generacij iz vaških in goratih okolij. Zato mora biti pozornost do tega vprašanja toliko večja v tem izrednem zgodovinskem času, predvsem pa rešitev dokaj hitra. Podpiramo vaš trud za nadgradnjo internetne visokohitrostne in širokopasovne infrastrukture, za povečanje dostopnosti gospodinjstev do informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe pri nastajajočih tehnologijah in omrežjih za digitalizacijo gospodarstva.

Predlagamo vam tudi, da kot skupščina slovenskih izvoljenih predstavnikov nastopimo skupaj, zato da bosta naša prizadevanje in usklajenost v tej smeri lahko imela boljši učinek.

Ministrica se je pogovarjala s predsednikoma krovnih organizacij

O ključnih odprtih vprašanjih in medsebojnem rednem informiranju

Ministrica dr. Helena Jaklič in državni sekretar dr. Dejan Valentinčič sta prejšnji teden po Skypu opravila daljši pogovor s predsednikoma krovnih organizacij slovenske manjšine v Italiji, Walterjem Bandljem (Svet slovenskih organizacij) in Ksenijo Dobrila (Slovenska kulturno gospodarska zveza). Predstavila sta prvi mesec dela na Uradu, od kar je v Sloveniji nastopila nova vlada. Obdobje je bilo zaznamovano predvsem s pandemijo koronavirusa, v boj zoper katero je vključena celotna vlada in vsi resorji. Ministrica in državni sekretar sta poudarila, da kljub intenzivnemu in napornemu obdobju dnevno spremljata in prejemata novice o situaciji v slovenskih narodnih skupnostih v sosednjih državah in med Slovenci po svetu. Predsednika krovnih organizacij sta v nadaljevanju izpostavila ključna odprta vprašanja, ki trenutno pestijo slovensko manjšino, ter osrednje izzive v bližnji prihodnosti. V konstruktivnem in pozitivnem duhu se je iskalo rešitve. Vsi sogovorniki so se strinjali, da je medsebojno redno informiranje in vzdrževanje stikov nujno pri zasledovanju skupnih ciljev, zato so se dogovorili, da bodo takšni pogovori stalnica.

RE—

Akcija! Akcija! Akcija!
Akcija! Akcija! Akcija!
Akcija! Akcija! Akcija!
Akcija! Akcija! Akcija!
Akcija! Akcija! Akcija!
Akcija! Akcija! Akcija!
Akcija! Akcija! Akcija!
Akcija! Akcija! Akcija!

@ivana

NOVI
GLAS

#JAZOSTANEMDOMA

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

